

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 12/347 | GODINA XXXIII | CIJENA 10 KN

PROSINAC 2014.

ČESTIT BOŽIĆ I SRETNA 2015. GODINA!

Poštovani čitatelji,

zahvaljujemo Bogu što i ove godine možemo putem našega lista Ladonje s vama podijeliti radost i lijepe želje povodom blagdana Isusova rođenja. I ove nam godine Božić donosi onaj prepoznatljiv, lijep osjećaj blizine Boga u oblicu djeteta. I koliko se god netko osjećao vjernikom ili ne, vjerujem da malo tko može ostati ravnodušan prema ozračju, nadahnucu i poruci koju donosi Božić. A poruka najjednostavnije glasi: sve to činimo da bismo bili bolji ljudi, da bi Božja ljubav, koja se utjelovljuje u ljudskoj povijesti, potaknula svakoga od nas na međusobnu ljubav i dobrotu. Stoga, Božić za nas nije događaj samo jednoga dana ili jedne noći. Na taj smo se dan nastojali pripremati tijekom vremena došašća: zornicama, molitvom, sakramentom ispovijedi, dobrim djelima i brigom za najpotrebnije. Blagdanom Isusova rođenja započinje božićno vrijeme koje je prebogato važnim danima. Odmah po Božiću slavimo prvog mučenika, sv. Stjepana, i sv. Ivana evanđelista, koji nam svjedoče da ćemo se i mi nakon božićne

romantike suočiti s mukom života, sa svagađašnjim problemima i da ćemo upravo tu posvjedočiti svoju vjeru. I ove nam godine Crkva stavlja pred oči blagdan Svetе obitelji koji ćemo s razlogom ove godine nastojati dostojno proslaviti. Naime, već započinje u cijeloj našoj domovinskoj Crkvi priprema na Drugi obiteljski kongres koji će se 19. travnja održati na Trsatu. Ukoliko želimo da taj događaj ne bude samo formalnost, priprema počinje već sada. Nadamo se da će i taj susret biti za svaku našu obitelj podrška i ohrabrenje. U božićnoj osmini obilježit ćemo i početak nove, 2015., godine. Tu će sigurno biti velikoga slavlja, velikih okupljanja na našim trgovima, iako sve to baš i nema nekog posebnog sadržaja ni smisla. To nas još podsjeća na vremena kada su dočeci i slavlja nove godine, ustvari, trebali zamijeniti božićne polnoćke i blagdan Božića. Ipak, Crkva nam prvi dan u novoj godini predlaže uzor i primjer bl. Djevice Marije Bogorodice, kao znak kojim smo kao kršćani pozvani zakoračiti u novu godinu. Važno mjesto u tom vremenu zauzima i blagdan Bogojavljenja koji nam

VILIM GRBAC

uvijek sugerira pitanje jesmo li i mi prepoznali Boga i Isusa Krista tamo gdje on jest, prvenstveno u svojim bližnjima, i postaje li po nama Bog bliži čovjeku našega vremena. Sve su poruke božićnoga vremena sažete u blagdanu Krštenja Gospodinova. Tu postajemo svjesni i odgovornosti vlastitoga krštenja u ime Isusa Krista, i to vodom i Duhom Svetim. Kao što je Marija „sve te događaje pohranjivala u svome srcu“ i mi smo pozvani, ohrabreni i ojačani porukom utjelovljenja, većim optimizmom i nadom, sa zahvalnošću živjeti svaki trenutak darovanog nam vremena. Ladonja će dakako i ovim brojem, i u buduće, nastojati informirati, hrabriti i poticati sve vas, koji budete listali njezine stranice. Stoga, svima vama, poštovani čitatelji, želim čestit Božić i puno Božjeg blagoslova u novoj godini.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulskog biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863,
ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: Sretan Božić

Utorak, 25. studenog, o blagdanu sv. Katarine Aleksandrijske, a u prigodi kanonske vizitacije biskupa Kutleše, u mjestu sv. Katarina nedaleko Pićna djeca su prije misnog slavlja održala prigodni recital u kojem su govorili o sv. Katarini.

Oblagdanu sv. Nikole biskupa ordinarij mons. Kutleša predvodio je svećano misno slavlje u Barbani u sklopu kanonske vizitacije. Na kraju mise prigodni glazbeni program izveo je dječji zbor OŠ Jure Filipovića iz Barbana pod ravnateljem profesorice Sanje Knezović Tomišić. Zbor je vrlo zdušno pjesmom animirao i misno slavlje.

Božićna poruka biskupa Dražena Kutleše

Pomisao na Božić budi u nama lijepa sjećanja, nostalгију за bezbrižnim djetinjstvom i mirom koji se proživljavao u obiteljima. Čini nam se da su u božićno vrijeme ljudi bili otvoreniji jedni prema drugima, strpljiviji, bolji, darežljiviji, osobito prema siromasima, nevoljnima, bolesnima.

I sada smo u ozračju Božića, ali kao da nedostaje ona bezbrižnost, mir. Ljudi su uzrujani, napeti, opterećeni. Mnogi su bez posla, bez plaća. Omalovažavaju se vrednote koje su stoljećima ljudima bile svetinje. Ono naravno izvrgava se ruglu. Vjera se pokušava marginalizirati, Crkva se napada. Oko nas ima sve više siromaha, nevolnjih, usamljenih...

A Božić donosi radost! Bog šalje svoga Sina Isusa Krista ljudima. Rodio se od Djevice Marije u betlehemskoj štali, kao najveći siromah za siromahe, bijedne, žalosne, jadne, za sve. Bog se rađa kao Dijete koje treba pomoći. Ljudi otvorena i plemenita srca u tom Djetu prepoznaju Božju blizinu, Božji dar. Pastiri, maleni i skromni ljudi, donose svoje darove, a sami primaju još veći dar – Božji mir. Mudraci jednako tako. I betlehemskim poljanama širi se pjev Slave Bogu koji povezuje i Nebo i Zemlju.

Taj pjev i danas odzvanja među ljudima, među nama. Želi doprijeti do svakog ljudskog srca jer Isus se rodio za sve ljude. Isus je i umro zbog grijeha svih ljudi, da sve spasi. I zato poziva sve da ga slijede, da se obrate i da žive. Njegov put sigurno vodi u sretnu budućnost i onda kada se čovjek susreće s teškoćama, prijetnjama, progonima, pa i oduzimanjem života, poput našeg blaženika Miroslava Bulešića. Miroslav je bio postojan do kraja. Znao je da mu nitko ne može oduzeti ono na što ga je Isus pozvao, kao što poziva i sve nas. Dapače, poput Isusa i on je molio za svoje progonitelje. Svima je oprostio. Zato smo Bogu zahvalni i za dar Miroslava Bulešića kao svjedoka vjere.

Teškoće kroz koje čovjek prolazi ne znaće da čovjek ne može biti sretan, miran, radostan. Biti s Bogom znači biti siguran da ćemo nadvladati svaku teškoću, svaki križ. Isus se radi toga rodio, da bi bio Bog s nama, a mi s Bogom. Gdje je Bog, tu je mir, radost, sreća, život. I zato želimo da Isus uđe u naše obitelji, da bude s našom djecom, s roditeljima, starcima, svima – da se i ovog Božića rodi među nama i za nas.

Svim vjernicima, kao i svim ljudima dobre volje, od srca želim čestit i blagoslovlen Božić i sretnu novu godinu.

✠ Dražen Kutleša,
biskup

IZ VODE I PO VODI

✉ NIKOLA MLADINEO

Pripovijest o općem potopu jedan je od zagonetnijih izvještaja o početcima, prisutna i u književnosti drugih naroda Bliskog istoka. U Knjizi Postanka označava važan prijelaz između razdoblja stvaranja i početka povijesti spasenja. Ne ulazeći u mnogobrojna egzegetska pitanja o ovom tekstu, želio bih prije svega istaknuti značenje koje je kršćanstvo pridalo ovom događaju. U Prvoj Petrovoj poslanici, naime, nalazimo njegovu poredbu sa sakramentom krštenja: „Kad ih ono Božja strpljivost iščekivaše, u vrijeme Noino, dok se gradila korabla u kojoj nekolicina, to jest osam duša, bî spašena vodom. Njezin protulik, krštenje – ne odlaganje tjelesne nečistoće, nego molitva za dobru savjest upravljena Bogu – i vas sada spašava po uskršnuću Isusa Krista.“ (1Pt 3,20-21)

Korabla koja pluta nad beskrajnim vodama potopa noseći Noinu obitelj s preostalim stvorenjima, postaje slika Crkve spaštene vodom krštenja koja uništava staro i rađa novo. Paradoks voda koje uništavajući spašavaju razradila je sveta predaja tumačenjem o novom stvaranju. Postoje tako brojni književni paraleлизmi između Stvaranja i Potopa. U Početku je Duh Božji lebdio nad vodama, dok u potopu vjetar razgoni vode s lica zemlje. Taj vjetar Filon Aleksandrijski tumači kao Duh Božji koji donosi mir, a aramejski Targum pripovijeda kako Bog, da smiri vode, šalje duh milosrđa, na isti način kao što je pomirio vode kaosa iz kojih je potom niknuo stvoreni svijet. Nakon potopa Knjiga Postanka

naziva Nou zemljoradnikom (Post 9,20). Kao novi Adam, on obrađuje i obnavlja zemlju uništenu potopom te sklapa Savez s Bogom. I njemu je kao i Adamu upućen isti blagoslov pozivom: „Plodite se i množite...“ te od njega potječu svi ljudi.

Petrova poslanica podcrtava broj članova Noine obitelji kojih je bilo osmero. Već kod Justina nalazimo da broj osam označava uskršnuće. Krist je, naime, uskršnuo osmi dan, dan poslije subote. Osmi dan također označava i novo stvaranje, nakon sedam dana starog stvaranja, kako tumači „Barnabina poslanica“. U židovstvu je osmi dan povezan s obredom obrezanja kojim muško dijete postaje dijelom izabranog naroda u Savezu s Bogom. Zato se broj osam smatra brojem punine. Isti se broj nalazi i u najranijoj kršćanskoj arhitekturi u obliku osmerokutnih krstionica ili crkvenih građevina. Prema Petrovoj poslanici osam duša u korabli znak je i Crkve, zajednice spašenih usred neprijateljskog svijeta.

Druga Petrova poslanica također govori o Noi kada kaže: „[Bog] staroga svijeta ne poštedje, nego sačuva – osmoga – Nou, glasnika pravednosti, sručivši potop na svijet bezbožni.“ (2Pt 2,5) S tim da poslanica navodi Nou kao osmog, upućuje na činjenicu da je on zadnji ušao u korablu te da je kao „glasnik pravednosti“ pokušavao do samog kraja spasiti svoje suvremenike propovijedajući im skori potop i pozivajući ih na obraćenje sukladno „Božjoj strpljivosti“. Slično kaže Poslanica Hebrejima: „Vjerom Noa, upućen u ono što još ne bijaše vidljivo, predano sagradi korablu na spasenje svoga doma. Time osudi svijet

i postade baštinikom vjerničke pravednosti.“ (Heb 11,7) Noa kao prorok pravednosti u kumranskim spisima postaje slika eshatološkog ostatka nazvanog „Pravedni nasad“ iščekujući kraj svijeta i konačnu pobjedu nad zlom. Istu temu preuzima Evandelje u odnosu na Isusov drugi dolazak: „Kao u dane Noine, tako će biti i dolazak Sina Čovječjega. Kao što su u dane one – prije potopa – jeli i pili, ženili se i udavali do dana kad Noa uđe u korablu i ništa nisu ni slutili dok ne dođe potop i sve odnije – tako će biti i dolazak Sina Čovječjega.“ (Mt 24,37-39)

Ni maslinov list u kljunu golubice nije ostao bez dubljeg značenja. Midraš Knjige Postanka pokazuje na mjesto s kojeg ga je golubica mogla uzeti: jedan od obronaka Maslinske gore u Jeruzalemu – jedino mjesto koje vode potopa nisu pokrile. Ime mu je Gora Pomazanja jer su na njemu rasle masline čije se ulje koristilo za pomazanje izraelskih kraljeva i svećenika, počevši od Davida. Zbog grijeha idolopoklonstva izraelskog naroda one su usahnule jer njihovim uljem više nije imao tko biti pomazan. Ovo je prokletstvo konačno poništeno u Isusu Kristu koji je bio pomazan Duhom Svetim te je u trenutku njegova krštenja na rijeci Jordanu Duh u obliku goluba isšao nad njega (Mk 1,10). Isus koji izranja iz voda Jordana također je ispunjenje slike novog svijeta koji izranja iz voda potopa. Sličnu poredbu nalazimo u ranokršćanskom djelu „Hermin Pastir“ koji prikazuje Crkvu kao kulu sagrađenu na vodi te objašnjava da je to zato što su kršćani spašeni iz vode i po vodi.

MONETIZACIJA U CRKVI

 JOSIP GRBAC

Nedavno je papa Franjo upozorio na neke pojave u Crkvi koje često ostaju u sjeni jer se odnose na ponasanje pojedinih svećenika koje je često poznato samo u granicama njegove župe. Radi se o pitanju naknada za neke usluge koje ulaze u opis službe svećenika, kao što su naknada za služenje mise, podjelu sakramenata i sakramentalija, tj. raznih blagoslova. Papa upozorava svećenike neka samovoljno ne povisuju ove naknade, neka budu fleksibilni u odnosu na stanje u kojem se vjernik nalazi, na njegovo materijalno stanje, obiteljske prilike. Svaki će se vjernik, ali i ogromna većina svećenika, složiti s tim Papinim uputama.

„Žao mi je naroda“

Ali, kao što to obično u nas biva, odmah su započela medijska generaliziranja, svi su svećenici odjednom postali adresati Papinih naputaka, kao da se svi tako ponašaju, samovoljno povisuju naknade, svi bi trebali služiti mise i dijeliti sakramente potpuno besplatno, jednom riječu, kao da su svi svećenici nekakve gulikože koje beščutno nastoje sebi priskrbiti maksimalnu moguću dobit. Velika većina svećenika koja to ne čini osjetila se pomalo zatećena ovim Papinim riječima. No, ako postoji i jedan jedini slučaj takvog ponašanja svećenika, onda su Papine riječi i više nego razumljive i opravdane. One vrijede i za Crkvu u Hrvatskoj, tako da ne stoji tvrdnja kako bi Crkva u Hrvatskoj bila u nekom smislu izuzeta. Govorom o materijalnim naknadama Papa je htio upozoriti na elementarnu činjenicu kako Crkva i njezini službenici moraju, ne samo s propovjedaonice, nego i kad su u pitanju materijalne naknade, (su)osjećati s čovjekom i narodom. Taj (su)osjećaj uvelike ovisi o tome u kakvoj materijalnoj situaciji vjernici žive. Kristov (su) osjećaj u njegovim riječima: „Žao mi je naroda“ jedan je od najvećih izazova za Crkvu.

Služenje sv. mise

Kao prvo, valja pojasniti da je naknada za služenje mise u suštini nagrada. Misu se ne može nikakvom naknadom „platiti“. Ako je nagrada, onda to znači barem dvi-

je važne stvari. Prvo: nagradu se ne smije samovoljno određivati. Ona je propisana u nekakvom minimalnom iznosu, a eventualni višak ostaje isključivo u nadležnosti onoga tko je daje, tj. vjernika, a ne u nadležnosti svećenika. Drugo: ako se radi o nagradi, a ne o nekakvoj naknadi, kao što je carinska ili porezna naknada, onda je jedna od temeljnih vrlina svećenika da, u slučaju kada vidi kako je osoba koja misu naručuje siromašna, odustane od nagrade. Papa očito govori imajući u vidu sadašnju ekonomsku krizu, nezaposlenost, besparicu mnogih obitelji. Taj bi osjećaj trebao prožeti svakog pojedinog svećenika. U suprotnom služenje mise postaje nekakav jeftini „biznis“ koji zatamnjuje uzvišenost Euharistije i kod ljudi stvara dojam kako je moguće besplatnu Kristovu žrtvu unovčiti, što djeluje katastrofalno po vjerski život upoprę.

Naknade za sakramente

Nešto slično, iako s nužnim razlikovanjima, možemo reći i o ostalim naknadama. Koliki vjernici znaju, naprimjer, da naknade za podjelu sakramenta vjenčanja ili vođenje sprovoda ne pripadaju svećeniku osobno. Tako od 200 kuna naknade 150 kuna ide u blagajnu župe, a 50 biskupiji. Za krštenje i ne postoji obvezatna naknada. Pogrešno je misliti kako je svaka naknada namijenjena svećeniku osobno. One imaju prvenstveni cilj osigurati nekakvu materijalnu podlogu kako bi župa mogla funkcionirati, kako bi se mogle održavati zgrade, one omogućuju i karitativno djelovanje. Jer, ne smijemo zaboraviti, karitativno se djelovanje Crkve i njezinih djelatnika ne svodi samo na nekakve javne priredbe kada su prisutne televizijske kamere. Ima previše socijalnih slučajeva kojima se često pomaže iz sredstava župe. No, radi se po evandeoskom principu „neka ti ne zna ljevica što čini desnica“, što je najplementiriji oblik solidarnosti. Ili bi bilo poštenije kada bi svećenik svaki svoj prilog u dobrotvorne svrhe stavljao na sva zvona na internetu ili u medijima, kao što čine mnogi koji svoju „dobrotvornost“obilno naplaćuju politič-

kim ili nekakvim drugim profitnim bodo-vima?

Blagoslov obitelji

Ovih dana svećenici blagoslivljuju obitelji. I ovdje valja imati na umu Papine riječi. Blagoslov se ne naplaćuje. Nagrada svećeniku za blagoslov ostaje isključivo u nadležnosti onoga tko prima blagoslov. Svaki bi svećenik trebao biti maksimalno fleksibilan po tom pitanju. Ne samo što u nekim slučajevima neće uzeti naknadu, nego će u problematičnim slučajevima financijski pomoći obitelji u iznimnoj nevolji. Dio je to tzv. distributivne pravednosti gdje onaj boljestojeći pomaže onome tko nema za život. Ovakva bi pravednost trebala biti u nadležnosti države, no, svi znamo da to nije slučaj. Zato i ovdje valja imati na umu kako nagrada za blagoslov samo u minimalnom iznosu pripada svećeniku osobno. Najvećim dijelom ide u korist župe i njezinih potreba. Mnogi vjernici to znaju. Oni svake nedjelje idu u crkvu i daju milostinju. Međutim, ima i dobrostojećih članova župe koji nikada, ili samo o Božiću i Uskrsu i eventualno kod sprovoda, prelaze prag crkve. Oni materijalno ne pridonose potrebama župe. Ali zahtijevaju blagoslov obitelji. I bit će među prvima koji će Crkvi predbacivati da radi „biznis“ u svojem djelovanju. Zar ne bi bilo „pravedno“ i u tom smislu biti fleksibilan? Ljubav i milosrđe idu ruku pod ruku s nekom minimalnom dozom osjećaja za pravednost. Inače će i u tom slučaju uvijek ispaštati i teret života podnosići samo oni najmanji i najpotrebniji.

Svim ljudima i njihovim obiteljima želim sretan i blagoslovjen Božić.

BOŽIĆ I P(R)OPUST

✉ BLAŽ BOŠNJAKOVIĆ

Sve stvarnosti u životu imaju svoje opravdanje za postojanje i svoju svrhu. Imaju i svoje nedostatke: nekad kao manjak u izvedbi, nekad kao propust, nekad kao promašeno usmjerenje. Jedan građevinski propust i pogrešno usmjerenje koji su me koštali puno traženja, truda i rada naveli su me na razmišljanje koje želim s čitateljima podijeliti. Prijašnjoj crkvenoj građevini odlučilo se pridodati još jedan funkcionalni prostor. Iskopani su temelji, izbetonirana ploča, uzidani zidovi, ožbukani, obojani, iznutra i izvana...lijepo izgleda, lijepo se novi dio uklopio u sustav prijašnje građevine.

Prošlo je dvadesetak godina kad se u zidu crkve počela pojavljivati mrlja vlage. Svake godine početkom kišnog razdoblja sve uočljivija. Zid je napokon počeo zelenjeti. Pokušaj da se nezgoda riješi ličilačkom tehnikom nije davao rezultata: dapače, u crkvi je sve više i više zaudaralo. Prišli smo ozbiljnijem zahvatu: skidanju vlažne mase dok se ne nađe korijen vlaženja. Proobili smo betonski zid i naišli na lokvicu

vode koja se uvijek zadržavala na određenom mjestu. Trebalo je kopati s vanjske strane zida. Tada smo otkrili uzrok nevolje: kad su radnici kopali temelj za novi dio, pomakli su odvodnu cijev sustava iz njezina ležišta i sva tekućina koja je trebala produžiti u sustav odvodnjavanja slijevala se mimo sustava. Isprano kamenje jasno je pokazivalo kuda je prljava voda tekla. Vratili smo cijev na njezino mjesto i riješili problem. Šezdesetih godina prošlog stoljeća Katolička je Crkva rješavala problem u kojem su se prije svega njezini vjernici našli uslijed seksualne revolucije i olakih rješenja koje su davali zagovornici seksualne slobode. Svet je nudio razna sredstva kao pomoć za slobodno uživanje bez nepoželjnih posljedica, kojima pripada i neplanirana i neželjena trudnoća. Crkveni teolozi, medicinski i ini stručnjaci pomagali su pastoralnim djelatnicima i vjernicima u izgradnji ispravnog mišljenja i ponašanja, kako ne bi opteretili savjest. Vodile su se žestoke rasprave. Na kraju je papa Pavao VI. izdao encikliku "Humane vitae" u kojoj je izložio službeni stav Crkve.

Ono što nas ovdje zanima jest skretanje životnog toka u prazno, koji se dogodio

lošim tumačenjem sintagme "odgovorno roditeljstvo". Papa je govorio o posebnim, teškim zdravstvenim i socijalnim prilikama kad bi bilo moralno opravdano suzdržavanje od seksualnog čina kako ne bi došlo do trudnoće. Iskoristilo se to "posebno teško" i pretvorilo u redovito izbjegavanje trudnoće iz sebičnih razloga i straha za budućnost. Time je "tok života" skrenuo u prazno, u šuplje, beživotno i neodgovorno uživanje u besplodnoj seksualnosti. "Tok života" skrenuli bi, praćenjem plodnih i neplodnih dana, u neplodne. I mirne savjesti tako živjeli šest, osam, deset... godina. Najgore bi bilo ako bi se ipak uz sav oprez dogodila trudnoća... A onda bi se, nakon toliko godina, opet kao mali bogovi pojgrali davatelja života i "tok života" usmjerili u plodne dane. Nekima, na njihovu žalost, ta igra ne bi uspjela. Ne bi im više bila darovana radost roditeljstva. Europa i Hrvatska su prazne, bez djece: ispraznile su ih, uz mnogobrojne grješne kontracepcije i abortuse, i naša udobnost i sebičnost. Promislimo o tome i ovoga Božića!

Čestit Božić, porođenje Isusovo!

SV. MAURO PONOVNO NA ULICAMA POREČA

U Poreču proslavljen sv. Mauro, zaštitnik grada Poreča i Porečke biskupije. Nakon osamdeset godina obnovljena je tradicija procesije s relikvijama ulicama grada.

Svečano misno slavlje predvodio je gospičko-senjski biskup mons. Mile Bogović uz koncelebraciju biskupa Riječke metropolije te četrdesetak svećenika Porečke i Pulskog biskupije. Osim velikog mnoštva vjernika misi su nazočili gradonačelnik Poreča g. Edi Štifanić sa suradnicima, predsjednik Ureda države uprave g. Draženko Janjušević, načelnik Policijske uprave istarske g. Dragutin Cestar, predstavnici vojske, policije, vatrogasaca i drugih javnih službi. Na početku se okupljenima obratio porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša uputivši poseban pozdrav subrači biskupima, predstvincima civilne vlasti, vojske, policije te izrazivši posebnu zahvalu gradonačelniku Štifaniću i njegovim suradnicima za sudjelovanje u organizaciji obnove svečane procesije.

Darivanje života za druge

Biskup Bogović je na početku, osim pozdrava okupljenima, uputio poseban pozdrav biskupu u miru Ivanu Milovanu, s kojim je pohađao sjemenište u Pazinu od 1950. godine. Spominjući se ovih dana žrtava Vukovara, Škabrnje, Gospica i Slunja ne smijemo zaboraviti njihovo darivanje života za druge, rekao je biskup Bogović na početku homilije. Bilo je kod tih ljudi i slabosti, ali bitna je njihova spremnost davanja života za druge, to treba pamtitи jer je to najveća vrlina, život dati za druge. No, to su ljudi našega vremena, ali danas se ne možemo ne zapitati kako to da se još uvijek spominjemo žrtve jednoga čovjeka i nakon 17 stoljeća. Sjećanje na njega trajaće vječno jer kod sv. Maura darivanje je života bilo na način kako je Isus darovao život. Zato ga se sjećamo i sjećanje na njega u ovome gradu, za čije je stanovnike dao život, nikada ne zamire. Sv. Mauro je svjedočio svoju ljubav i svoje predanje za život svijeta upravo poput Isusa Krista. (...) Isus je došao na ovaj svijet i dao je život za čovjeka, za ljude, da život imaju, u izobilju da ga imaju, naglasio je Biskup. No, nije to darivanje bilo samo na kraju, Isus je cijeli svoj život bio dar ljudima. On

je cijeli život živio tako da je bio dar ljudima i Nebeskome Ocu, a, po uzoru na njega, isto tako i sv. Mauro. Razlika između ljudskog darivanja i darivanja Presvetoga Trojstva leži u tome što među ljudima često nema uzvratnog darivanja, kao što je to kod Presvetog Trojstva, pa ni Isus, iako je dao život, nije dobio zauzvrat život drugih koji bi se darovali na isti način. To je razlog njegove patnje i njegove ljudske smrti. No, i u okolnostima kada su ljudi izvršili agresiju na njegov život, on se i tada pokazao kao nosilac života. To je formula života koju je na svome životnome putu pokazao i sv. Mauro. On je na cijeli svoj život gledao kao na dar Bogu i ljudima. Sv. Ivan Pavao II., zabrinut za spas svijeta, upravo je u toj formuli života našao rješenje, rekao je Propovjednik. (...) I bl. Miroslav Bulešić, i u najtežim trenutcima agresije, nije uzvratio agresijom već oprostom, darovao se i za one koji su ga ubili.

Mnogo se toga od vremena sv. Maura promijenilo, no tajna života i vječnosti ostaje ista. On ju je vjerno svjedočio i ostaje trajni uzor svima koji u Krista vjeruju. Tu istinu, koju je Mauro svjedočio, i mi pri-

hvaćamo kada se okupljamo na spomen Kristove žrtve, na misi.

Procesija s relikvijama ulicama Poreča

Nakon misnog slavlja uslijedila je procesija s relikvijama ulicama Poreča. I to prvi put nakon čak osamdeset godina, kako je naglasio preč. Rikard Lekaj, porečki dekan i župnik porečke katedralne župe, u logističkim uputama neposredno prije kretanja procesije. Osim biskupa, svećenika, bogoslova, ministranata i puka, predodređena mjesta u procesiji imali su članovi porečkih sportskih klubova, policije, gradske uprave te mladi u istarskim narodnim nošnjama. Hod procesije bio je popraćen limenom glazbom koja je svirala melodije liturgijskih pjesama te sirenama ribarskih brodica kada je procesija prošla porečkom rivom. Po povratku u baziliku svečanost je zaključena svečanim blagoslovom. Misno slavlje pjevanjem je animirao katedralni zbor. Blagdanu je prethodila molitvena devetnica te trodnevna duhovna priprava koju je predvodio vlč. Domagoj Matošević, rektor Međubiskupijskog sjemeništa u Zagrebu. (G. Krizman)

ŽUPA SV. FLORA BISKUPA LOBORIKA

Križni put u Premanturi

PRIPREMILI: ŽELJKO MRAK I VLČ.
JERONIM JOKIĆ

Hodočašća i izleti s vjernicima česti su načini kako zajednički rasti u vjeri. Ove smo godine hodočastili u Slavoniju, u Župu sv. Martina u Privlaci. To je bio uzvratni posjet tamošnjim vjernicima koji su bili naši gosti za beatifikacije blaženog Miroslava Bulešića. Tom smo prigodom posjetili i slavni Vukovar. Mogli smo osjetiti težinu žrtve onih koji su svoje živote izložili da bismo mi danas u Loboriki živjeli u miru. Neki od naših vjernika rado pješače na Trsat. To je bio slučaj i ove godine. Dvanaest ih je hodočastilo pješice, a drugi su pošli autobusom. Tijekom godine u župi imamo redovite pobožnosti Klanjanja Presvetom Sakramantu, molitvu Krunice prije svete

mise, listopadske pobožnosti, adventske zornice... Naša je župa relativno mlada. To je dodatni razlog da se sadašnji, ali i budući župnici, kao i svi vjernici potruđe oko rasta i napretka svoje zajednice, riječi su župnika Jeronima Jokića

Kratka povijest Župe i statistika

Župa Loborika nalazi se sjeveroistočno od Pule, a graniči sa župama Valtura, Muntić, Fažana, Galižana, Marčana i Vodnjan. U ispravama se Loborika prvi put spominje 990. g., kao crkveno imanje. Nakon ratova i kuge u XIII. i XIV. stoljeću vlasti su naseljavale Hrvate s dalmatinskog područja. Prvi val doseljenja iz Bosne datira još u 1407. Godina osnivanja župe nije poznata, no riječ je o vrlo staroj župi koja je zasigurno postojala u XIII. stoljeću. Zaštitnik župe je sv. Flor, biskup. Župna crkva datira

Loborika, sv. Flor 2014.

REPORTAŽA

iz XVI. stoljeća, a današnji je izgled popričala za obnove 1845. godine.

O svetom Floru

Iz povijesnih zapisa i antifona oficija svetkovine sv. Flora koje su sačuvane u jednom kodeksu pulske katedrale saznajemo nekoliko podataka o sv. Floru: živio je, prema različitim izvorima, u 4. ili 5. stoljeću, kao biskup je došao iz romanskog Optigeriuma, danas talijanskog grada Oderza, i pretpostavlja se da je bio jedan od prvih vjerojednika među žiteljima u okolini tadašnjeg grada Pule. Značajan povijesno-hagiografski esej, kao rezultat zauzetih povijesnih istraživanja o sv. Floru, napisao je pokojni porečki i pulski biskup dr. Dragutin Nežić.

Zbor i pjevači

U Župi djeluje župni zbor, sastavljen od desetak pjevača. Starosna je dob pjevača od osnovnoškolaca do umirovljenika. Animator i voditelj je gospodin Boris Dabo. Orguljaš je doskora bio Tomislav Vojvodić, koji je ove jeseni na radost svih župljana ušao u bogoslovno sjemenište u Zagrebu. Njega je zamijenila njegova sestra Antonija Vojvodić, učenica šestog razreda. Zbor redovito nastupa na susretima zborova Vodnjanskog i Labinskog dekanata. Ove je godine to bilo u Marčani. zajedno sa župnim zborom iz Marčane tijekom desetak proba uvježbali su pjesme „Tebi oči podižemo“ i „Ave Marija“, a nastup se publici jako dojmio.

Mladi na susretu katoličke mlađeži

SHKM 2014. održao se u Dubrovniku. Na susret je pošlo dvanaestero mladih iz Loberike, zajedno s drugim mladima Vodnjanskog dekanata. Prethodni susret u Sisku 2012. ostavio je lijep dojam na mlade tako da se ovaj radosno iščekivao. Nakon nekoliko pripremnih susreta došao je dan odlaska put Dubrovnika. Međutim, zbog

bolesti na put nije mogao Antonio Ivančić, koji se ponajviše radovao ovom događaju. No, Božji su putevi nedokučivi. U Dubrovniku je mlade dočekala kiša pa je radost ipak malo splasnula. Onako mokri čekali su početak svete mise. Kako je kiša bivala sve slabija, a u grušku luku prispjevalo sve više mladih, tako je i osmijeha na licima mladih bivalo sve više. Tome je pridonio i zbor mladih koji je glazbeno animirao cijeli susret. Ovaj se susret posebno dojmio orguljaša Tomislava koji je u autobusu dao lijepo svjedočanstvo. Sam je rekao da su mu riječi biskupa Mate Uzinića bile dodatan poticaj da se odluči za svećenički poziv. Zahvalni na srdačnom gostoprimstvu Dubrovčana vratili su se kući obogaćeni Duhom Crkve, novim prijateljstvima i plemenitim poticajima.

Karitativne aktivnosti

Župljeni Sv. Flora u Loberiki rado pomažu. To se dalo osjetiti u nekoliko karitativnih akcija. Jedna od njih je prikupljanje pomoći mladima da se podmire troškovi puta u Dubrovnik. Druga hvalevrijedna akcija bila je prikupljanje novčane pomoći za jednu mladu obitelj koja je pretrpjela smrtni slučaj. Za stradale u poplavama prikupljale su se različite vrste pomoći i tu su vjernici pokazali kako znaju dijeliti. Neki se put radi o udovičinom novčiću pa je pomoći tim više dragocjena. S obzirom da se dosta kruha danas baca, karitativni su djelatnici zamolili jednu pulsku pekaru ako bi bila voljna donirati dnevne ostatke kruha, što su ovi i prihvatali. Tako se tjedno po neko-

Vjernici s biskupom Kutlešom na Trsatu

liko puta onima koji izraze potrebu na kućna vrata donese svježi kruh besplatno. Nije puno, kažu, međutim, to ih čini sretnima, a potrebnima je to i korisno.

Fešta sv. Flora ove godine

Misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša. Uz Biskupa koncelebrirali su vodnjanski župnik i dekan preč. Marijan Jelenić, župnik domaćin vlč. Jeronim Jokić te drugi svećenici iz Dekanata. *U ulomku Matejeva evanđelja o opasnostima bogatstva, Isus svojim odgovorom u prvom redu pokazuje da bi svatko kome je dana vlast, bilo naučavanja ili upravljanja, trebao ljude upućivati na Boga, a ne na sebe,* rekao je Biskup u prigodnoj homiliji. *Velik je onaj čovjek kojeg drugi hvale jer kada se sam hvali njegova je vrijednost upitna.* Nadalje, nastavio je Biskup, *nije važno samo obdržavati Bož-*

Župljeni Loberike u Zagrebu

REPORTAŽA

je zapovijedi koje zabranjuju grijeh, već Isus ciljano postavlja pitanje o tome što je osoba dobroga učinila. Čuvati se grijeha, ali ne činiti ništa dobro, nije dovoljno. Zapitajmo se i vidimo činimo li i mi u životu kao i sveti Flor koji je posvetio svoj život bližnjima slijedeći primjer Isusa Krista, rekao je Biskup. Misno je slavlje pjevanjem uzveličao župni zbor potpomognut zborom iz susjedne župe Marčana. Poslije svete mise upriličen je domjenak vjernika s Ocem Biskupom.

Riječ župnika

„U Loboriku sam prvi put došao kada me je biskup mons. Ivan Milovan imenovao župnikom u ljeto 2011. godine. Do tada sam samo čuo za ovo relativno malo mjesto i eventualno proputovao kroz mjesto. Kao svećenik koji po prvi put preuzima neku župu, mogu reći da sam bio veoma uzbuden. Budući da me nitko od nadređenih nije predstavio župi, trebao sam to učiniti sam pa se sjećam da mi je to izazvalo i neku vrstu nelagode, s jedne strane, a s druge strane, osjećaj silne odgovornosti pred Bogom. Odmah poslije počeo sam osjećati bilo župe, a posebno stanje vjere

koje me najviše zanimalo. Župa Loborika, kao vjerojatno i druge župe, vjernički gledano oscilira po tom pitanju. Ima dosta vjernika koji svoju vjeru hrane vjerničkim životom, svetom misom i različitim pobožnostima. Također je puno onih koji su iskoristili svoja prava da prime sakramente, ali nedostaje praktičnog vjerskog života i odgovornosti. Kao župniku teško mi pada taj nemar oko vlastite duše, ali mi je i zadatak i poticaj da nešto učinim. Hodočašća i izleti s vjernicima česti su načini kako zajednički rasti u vjeri. Ove smo godine hodočastili u Slavoniju, u Župu sv. Martina u Privlaci. To je bio uvratni posjet tamošnjim vjernicima koji su bili naši gosti za beatifikacije blaženog Miroslava Bulešića. Tom smo prigodom posjetili i slavni Vukovar. Mogli smo osjetiti težinu žrtve onih koji su svoje živote izložili da bismo mi danas u Loboriku živjeli u miru. Neki od naših vjernika rado pješače na Trsat. To je bio slučaj i ove godine. Dvanaest ih je hodočastilo pješice, a drugi su pošli autobusom. Tijekom godine u župi imamo redovite pobožnosti Klanjanja Presvetom Sakramentu, molitvu Krunice prije svete mise, listopadske pobožnosti, adventske zornice... Naša je župa relativno mlada. To je dodatni razlog da se sadašnji, ali i budući župnici, kao i svi vjernici potruže oko rasta i napretka svoje zajednice.

Župljani Loborike ispred katedrale u Đakovu

Posjet svećeničkom domu Betanija u Puli

PULA U subotu 6. prosinca 2014., na blagdan sv. Nikole biskupa, članovi Caritasa Župe sv. Kuzme i Damjana iz Fažane, zajedno sa župnikom vlč. Ilijom Jakovljevićem, posjetili su umirovljene svećenike u Svećeničkom domu Betanija u Puli. Na početku je goste, uime korisnika, pozdravio ravnatelj Doma preč. Milan Mužina. Nakon predstavljanja gostiju, uime Caritasa i župe Fažana svećenicima se obratio vlč. Jakovljević izrazivši radost što su kao župni Caritas ove godine u adventsko vrijeme za svoj posjet izabrali upravo svećenički dom. Posebnu je zahval-

nost izrazio okupljenim svećenicima za sve ono što su tijekom mnogo godina aktivnog pastoralnog života učinili za Crkvu Božju na istarskoj njivi. „Vaše plodove mi danas uživamo, na vašoj duboko zaoranoj brazdi mi danas sijemo sjeme Riječi Božje“, istaknuo je vlč. Jakovljević. Potom je naglasio da je „ovaj Svećenički dom u našoj biskupiji najveće mjesto kontemplacije i molitve za našu mjesnu Crkvu“. Pozvao je subraću svećenike da mole za sve one svećenike koji danas rade na istoj onoj njivi Gospodnjoj na kojoj su oni radili te da posebno mole za duhovna zvanja. Zatim se korisnicima

Svećeničkog doma obratila i voditeljica župnog Caritasa dr. Vlasta Popić naglasivši „da smo svakom svećeniku i ocu biskupu donijeli skroman poklon povodom sv. Nikole, ali nadasve želimo, uime vjernika Fažane, zahvaliti za sve ono što ste činili za vjeru u Istri“ Uime umirovljenih svećenika gostima je prigodnim biranim rijećima zahvalio mons. Ivan Bartolić, naglasivši da su sretni što nisu zaboravljeni te da darove koje su dobili smatra izrazom zahvalnosti i ljubavi koju čovjek nosi u srcu. Druženje se nastavilo uz pjesmu i piće. (G. K.)

Jerihonsko bdijenje - „Da budu istinski svjedoci evangelja“

Od 1. do 7. prosinca 2014. u Puli je, povodom početka Godine posvećenog života, održano sedmodnevno klanjanje za svećenike, redovnike, redovnice i posvećene laike, „da budu istinski svjedoci evanđelja.“

Klanjanje su u kapeli sv. Mihovila u staroj bolnici organizirale Sestre Milosrdnog Isusa. Molitveni program započelo u ponedjeljak, 1. 12. 2014. misom u 19 sati koju je predvodio p. Đuro Hontić, župnik i gvardijan pulske župe sv. Ivana Krstitelja. Utorak je misu predvodio fra. Đuro Vuradin iz pulskog samostana sv. Franje, u srijedu vlč. Jeronim Jokić, župnik u Marčani i Loberici, u četvrtak fra. Željko Klarić iz župe sv. Ivana Krstitelja, u petak vlč. Milan Milovan iz pulske župe Gospe od Mora, te u subotu vlč. Darko Zgrablić župnik iz Svetvinčenta. Klanjanje je završeno u nedjelju, 7. prosinca 2014. svećanim misnim slavljem u 15 sati koje je predvodio fra Mate Trinajstić, gvardijan pulskog samostana sv. Antuna Padovanskog. U sedam dana i noći bdijenje, molitvu i klanjanje pred Presvetim predvodili su članovi različitih molitvenih zajednica i pokreta koji djeluju na području južne Istre.

Nevenka Erman, pjesnikinja, nona, ljubiteljica starih običaja, dobri duh Žminja...

Godine 1999. ležala je u bolnici jer je slomila nogu. Mlađa kći Elena došla joj je u bolnicu i rekla: »Na ti, mama, harto pa piši! Sad nimaš škužo da ni lazno!« I tako je pjesnička lavina krenula.

PRIPREMIO ŽELJKO MRAK

L: Duhovno-refleksivno pjesništvo. Je li doista krenulo onako kako Vam kaže Vaša kći Elena kad ste bili u bolnici: »Na ti, mama, harto pa piši! Sad nimaš škužo da ni lazno!?

Još od djetinjstva jako sam voljela čitanje knjiga i pisanje pjesama, ali kasnije uz obitelj, posao i kućne obveze nikad nisam nalazila vremena posvetiti se tome, sve dok se oporavak od nezgode nije produžio i tad su se stihovi počeli sami od sebe nizati na papiru...

L: Još kao djevojčica u Orbanićima dobili ste jedan komad neke stare bilježnice i taj ste komad ljubo-

morno čuvali na dnu svoje *kaselice* jer kako ste rekli: „... pensala san da te harti meritajo za nešto štabeleje“. Mnogo godina kasnije zapisali ste stare običaje u tu staru bilježnicu i u takvu je obliku objavljena knjiga?

U ono vrijeme dobiti na poklon bilježnicu, ili čak običan papir za crtanje, značilo je imati pravo bogatstvo, zato sam tu „načetu“ austrougarsku bilježnicu dugo čuvala. A mnogo godina kasnije, kada sam odlučila opisati naše stare običaje, ilustrirati prizore iz ondašnjeg života, „pletenice“ i „ordenje“ (a sve u želji da ih prenesem mlađim generacijama), osjećala sam da ih trebam darovati požutjeloj bilježnici *z dna kaseli* koja će ih sa svojim koricama obućenim u prteno platno od konoplje i s naslovom ručno izvezenim svilenim noninim koncem, starijim od sto godina, dostoјno sačuvati od zaborava.

L: Sudjelujete na Recitalu duhovno-refleksivnog pjesništva „Josip Ozimec“ u Mariji Bistrici dugo godina. Koliko Vam je važno sudjelovanje na tom recitalu i približite našim čitateljima samo pjesničko događanje?

Nevenka Erman

Svaki posjet Svetištu Majke Božje Bistričke osobno mi puno znači. Recital je poseban upravo po tematiki, organizatorima i njihovu srdačnu pristupu prema svim sudionicima Recitala. Okuplja pjesnike iz triju jezičnih kategorija: kajkavske, čakavске i štokavske, ali svima nam je zajednička potreba traženja unutarnjeg mira, molitve u stihovima koja dolazi iz razgovora sa Svetišnjim. Stručno povjerenstvo u sastavu dr. Ivo Kalinski, prof. Marija Lamot i prof. Ivančica Tomorad, velikom predanošću procjenjuje radove (pristigle pod šifrom) i nastoji ući u bit svake pjesme. Krajem listopada odabrani se radovi objedinjuju u zbornik i predstavljaju na završnoj svečanosti u kapeli sv. Petra, uz interpretaciju pjesama, dodjelu nagrada i bogat glazbeni program.

L: Dugo ste radili u žminjskom vrtiću i bili i njegovateljica, kuharica i spremaćica. Djeca i roditelji iznimno su Vas voljeli. „Teta Nevenka je znala storit najbolju manještru, najbolji špinat, najbolju palentu.“ Ovako su govorila djeca. Uspjela je ono što ni mame nisu uspijevale. Kako?

Dugogodišnji rad u dječjem vrtiću nikad nisam doživljavala kao posao nego kao drugu obitelj koja mi je donijela puno radosti. Zajedno smo pjevali, pričali priče, glumili u igrokazima koje smo sami osmisili... Hrana koja je bila na jelovniku, a koju djeca nisu voljela (npr. kuhana jaja) uz malo mašte, priče, igre, pretvorila bi se u patuljciće, mišiće i razne druge izmišljene likove... Tako bi na kraju djeca ipak sve pojela... To su ipak bila neka druga vremena. Danas mi je izrazito drago, kad se ta ista djeca, danas već odrasli ljudi i roditelji, jave i rado se prisjećaju vrtičkih dana.

L: Žminj je uvijek bio „bazen“ i svojevrstan rasadnik i čuvar hrvatske naci-

Dječji vrtić "Rapčići" - Žminj

RAZGOVOR

onalne i zavičajne baštine središnje Istre. Kakvo je stanje danas, s kim sve surađujete i imaju li ustanove na lokalnoj i nacionalnoj razini sluha za Vaš rad?

Oduvijek se djelovanjem Čakavskog sabora u Žminju poticao razvitak književnosti i poezije na domaćoj čakavici, tako da ovom prilikom želim zahvaliti Katedri Čakavskog sabora Žminj koja je 2005. g. bila izdavač zbirke pjesama „Ma je dušelo“ i 2013. knjige „Navadvi od zdamni“ te Općini Žminj koja je finansijski pripomogla njezinu tiskanju. Također, zahvaljujem Dječjem vrtiću „Rapčići“ Žminj za izdavanje slikovnica „Jurena“ i „Skrito pod ladanjon“.

Za dječju slikovnicu „Blavi val“ koja je nedavno zgotovljena zasad nema mogućnosti tiskanja.

L: Dobitnica ste mnogih nagrada, a izdvajamo prve nagrade u čakavskom idiomu na spomenutom recitalu u Mariji Bistrici 2010., 2011., 2012., 2013. i 2014. „Živa voda“, „Ščika“, „Va samine“, „Likuf“ i „Pošipak“ nagrađene su pjesme. Gdje nalazite nadahnucu za izlazak iz prostorno-vremenskih granica i „ulazak“ u onostrano?

Sretna sam da je povjerenstvo odabralo navedene radove jer su posebno intimni i meni dragi. Nastali su kao utjeha u određenim životnim situacijama. Nadahnucu pronalazim u netaknutoj prirodi, gdje sve odiše Božjom prisutnošću (Živa voda, Va samine, Pošipak), te u razmišljanjima o svrsi ljudskog postojanja i težnjama prema onostranom (Likuf, Ščika).

L: Ako smijem primijetiti, vrhunska dijalektološka knjiga The čakavian dialect of Orbanići near Žminj“ raritet je ovih prostora. Kako je nastala?

Navedna knjiga doktorska je disertacija dr. sc. Janneke Kalsbeek iz Amsterdama na temu dijalekta mojeg rodnog sela Orbanići, kraj Žminja. Dr.

Predstavljanje knjige "Navadvi od zdamni - Nada Galant, Nevenka Erman, Miranda Damijanić-Roce

**VILIJA BUOJŽA... ZAJNO
VA JUTRO SE JE MUORALO
REGULAT ŠTALI I BLAGO, SO
GUORILI DA BI BLAGO KLIETO
KU JE BLATNO I LAČNO NA
VILIJO BUOJŽO. NA SVA VRATA
SE JE STAVILO GRANICO
BRŠLJANA KA TRIEBA TAMO
STAT CIELO LETO. DICA SO
NUONE NABRLA NARAMAK
SUŠCI I ZBIC ZA STAKNUT
UGANJ. KOLIKO JE BILO DIC
VA FAMEJE TOLIKO SNOPI
SUHEGA DRIEVA JE NUONA
DOBILA. MUŠKI SO DONESLI
NA UGNJIŠĆE NAJVEĆI
ŠTRCALJ, ZVALI SO GA
„BADNJI COK“ KA JE POMALO
GORIE DO NOVEGA LETA.
(NAVADVI OD ZDAMNI)**

Janneke Kalsbeek upoznala sam davnih 70-ih godina dok je još bila studentica slavistike. Po prepucu prof. Vilme Zohil Unukić postala sam joj informantica. Dr. Kalsbeek je tijekom godina rada s informantima skupljala bogatu jezičnu građu i pripremila stručnu studiju našeg žminjskog govora.

Kako je savršeno svladala žminjski dijalekt, zovemo je „našom“ i uvijek se veselimo njezinim posjetima i novim susretima. Mi, Žminjci, zahvalni smo joj na tako vrijednoj knjizi i uvjereni smo da je jedna od najzaslužnijih da je žminjski govor dobio status kulturnog nematerijalnog dobra.

L: Hrvatsko se društvo drastično promjenilo i mijenja se svakodnevno. Žminj Nevenke Erman iz mlađih dana i danas teško je i uspoređivati?

Stari Žminj bio je siromašan i porušen, ali po mjeri čovjeka, običaja i obitelji, pun krijancija, zajedništva i kanti. Današnji je Žminj puno bogatiji i uređeniji te neusporedivo ljepše mjesto za život, ali najvažnije životne vrijednosti bitno su se izmijenile.

L: Tko je zapravo Nevenka Erman?

Samo obična umirovljenica, supruga, majka, nona i pranona, ljubiteljica starih običaja, pjesama, recepata, predmeta, zaboravljenih riječi, ručnih radova...

L: Iskrene čestitke na dosadašnjim nagradama i hvala Vam što svojom duhovnom poezijom obogaćujete sve koji su je imali prilike čitati, a vjerujem da će se nakon ovoga razgovora broj čitatelja i povećati.

BUOH MUOJ

Vajk te išcen.

Kade si?

Si li uduor zemlji

Koluor z neba

Vetar ka ugaja?

Forši jas krivo molin

Kat vajk drugo mi daš.

Steši, pensan

Da ti nikat ne žbaljaš.

Uručivanje nagrade u Mariji Bistrici
Nevenka Erman i prof. Ivana Tomorad

DVOSTRUKA OBLJETNICA ŽUPE KRISTA SPASITELJA

PULA Proslavljenja 70. obljetnica izgradnje prve crkve i 40. obljetnica osnivanja Župe Krista Spasitelja u Puli. U nedjelju 23. studenoga svečanim misnim slavljem, u pulskoj je župi Krista Spasitelja u naselju Veli Vrh proslavljenja 40. obljetnica osnivanja župe i 70. obljetnica izgradnje prve crkve. Misno je slavlje predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan, uz concelebraciju župnika vlč. Joska Listeša i drugih svećenika.

Biskup je u prigodnoj homiliji posebno naglasio važnost postojanja i izgradnje župne zajednice, koja, citirao je riječi svetog pape Ivana Pavla II., treba biti 'dom i škola zajedništva', ljudi s Bogom, i zajedništva ljudi međusobno. Prepoznačajući povijesne okolnosti već tih davnih četrdesetih godina trebalo je imati viziju da bi se odlučilo u tom perifernom naselju graditi crkvu, a jednako je tako i 1974. godine trebalo prepoznati pastoralnu potrebu za osnivanjem župe, rekao je mons. Milovan. Govoreći o povijesti župe Biskup je na poseban način istaknuo zasluge prvog župnika, vlč. Željka Zeca, „...tada mladog, marljivog, sposobnog, agilnog svećenika koji je svojim entuzijazmom i angažmanom postigao da se župna zajednica doslovno fizički uključi u proširenje svoje župne crkve, radnim akcijama u kojima je on kao vrsni poznavatelj građevinarstva odigrao i praktično ključnu ulogu.“

„...Vi koji ste tada već bili ovdje, znate kakvo je veliko djelo župnika Željka koji je, i na vjerskom, duhovnom planu, sebe potpuno angažirao da bi uredio ovu župu kao jednu veliku duhovnu obitelj, a onda je i na materijalnom planu uspio pokrenuti mnoštvo, zaista mnoštvo župljana koji su sebe uložili u širenje ovih prostora, da bi sakralni prostor bio što primjereni potrebama ondašnje župe. Uz napore i entuzijazam provedena su dva proširenja, čime se došlo do sadašnjeg izgleda crkve, sa svim popratnim sadržajima. Ti su prostori tako postali upravo ono što župa treba biti: mjesto gdje se ljudi okupljaju s posebnim osjećajem zajedništva, kako bi se u zajedničkoj molitvi tješnje povezali s Bogom, zaključio je Biskup. Na kraju misnoga slavlja pregled povijesti župe i crkve izrekao je dr. sc. Stipan Troglić.

Biskup je tom prigodom blagoslovio obnovljenu oltarnu sliku iz prve crkve koja prikazuje prvotnog patrona, sv. Salvatora. Slika je za ovu prigodu restaurirana prilozima i darovima župljana. Toj je misi našlo i 25 sestara Provincije Krista Kralja Družbe kćeri milosrđa TSR sv. Franje zajedno s provincijalnom predstojnicom s. Nelijom Pavlović, koje su ove godine kod svojih sestara u toj pulskoj župi pro-

slavile Dan provincije. Jedna od njih, s. Cecilia Žmak, rodom iz Lanišća, bila je prvičesnica u godini posvete prve crkve na Velom Vrhu pa joj je ovom prigodom uručen prigodan dar. Sestre Družbe kćeri mi-

losrđa pri toj župi vode jedinu katoličku predškolsku ustanovu u Porečkoj i Pulskoj biskupiji. Nakon mise u župnoj dvorani u prizemlju izložena je maketa prve crkve sv. Salvatora, koju je impresivnom minucioznošću i pažnjom izradio župljanin Josip Šterpin. Druženje je nastavljeno na prostoru ispred crkve uz prigodno osvještenje.

Izgradnja prve crkve

Prvu crkvu, odnosno kapelu veličine 12x6 metara, posvećenu sv. Salvatoru da Horti, posvetio je 11. lipnja 1944. godine tadašnji biskup porečki i pulski Raffaele Radossi. Osnivanjem Župe sv. Antuna Padovanskog naselje Veli Vrh, tada s oko 300 stanovnika, postaje dijelom te župe. Ideju o izgradnji kapele dali su, prema predaji, dječaci iz samostanskog sirotišta, gvardijan fra Pellegrino de Zan odlučio je početi izgradnju, a sliku sv. Salvatora naslikao je slikar Amedeo Lolella, član mladeži Katoličke akcije u Župi sv. Antuna. Do izbora je baš toga svetca došlo, spomenuo je prof. Troglić, jer se u to vrijeme dogodilo ozdravljenje dječaka Enza Vivode upravo po zagovoru sv. Salvatora, stoji zapisano u glasilu Sirotišta sv. Antuna.

Osnivanje Župe

Naglim porastom naseljenosti Velog Vrha, od 1965. do 1975. broj se stanovnika udvostručio, s 1000 na 2000. Budući da se radio o doseljavanju populacije iz područja naglašenog praktičnog vjerničkog života, mahom mlađih obitelji iz ruralnih predjela središnje Istre, pastoralni razlozi, a posebno perspektiva daljnje ekspanzije, ukazivali su na potrebu osnivanja župe. Biskup Dragutin Nežić dekretom od 14. studenog 1974. izdvojio je taj dio područja Župe sv. Antuna i osnovao Župu Krista Spasitelja. Nova je župa dodijeljena vlč. Željku Zecu, do tada pastoralnom suradniku u Rovinju. Svečanost otvaranja nove župe održana je 15. prosinca 1974., župnik Sv. Antuna, o. Vicko Tomašić, uz prigodan je govor predao novom župniku dio svoje župe. Novu župu u ime biskupa Nežića primio je tadašnji generalni vikar Antun Bogetić, a na toj inauguraciji misi kršteno je i prvo dijete te župe – Alison Frantal. U rujnu 2001. u župu su, iz Svetišta Majke Božje od Milosti

u Šijani, došle časne sestre Družbe, a nešto kasnije otvaraju i vrtičku skupinu. Podatak da su od 1974. do 2014. u župi bila 1464 krštenja, a 555 sprovoda govore o pozitivnom demografskom trendu. Bilo je 940 prvičesnika, 1097 krizmanika te 467 vjenčanja. Sve su to pokazatelji aktivnog vjerničkog i sakramentalnog života župljana te župe koja sada broji oko 7000 stanovnika, od čega oko 5000 vjernika. Crkva je doživjela dvije velike dogradnje. Prva je dovršena 1986., a iste su godine čak dva sina te župe proslavila svoju mlađu misu, vlč. Ivica Butković i vlč. Blaž Bošnjaković. Drugo proširenje, s novih 100 m² u dvoranom, dovršeno je 1999. U Župi Krista Spasitelja djelovalo je tijekom 40 godina 6 župnika: Željko Zec, Sergije Jelenić, Jordan Rovis, Ilija Pavlović, Ivo Borić, sadašnji župnik Joško Listeš, a župa je neko vrijeme imala i kapelane: Daniela Saturija i Juru Purkića. Najmarkantniju brazdu u župi ostavio je prvi župnik, vlč. Zec, koji se tu i najduže zadržao, rekao je dr. Troglić, te nadodao: „On je tijekom 26 godina župnikovanja ugrađivao čitavog sebe, bez suzdržavanja, u ovu župu, darovao joj polet i zanos mlađomisnika te radinost i upornost rodne mu Žminjštine.“

Zahvala

Vlč. Željku Zecu uručeno je župno priznanje za sve što je učinio za tu župnu zajednicu, a Biskupu prigodna košara s plodovima zemlje. „Drago mi je što smo zajedničkim snagama sve to ostvarili“, rekao je vlč. Zec zahvalivši župniku na pozivu, „utemeljenje župe bilo je jako bitno da se stvori zajednica na ovom prostoru, i možemo zaista reći *mi smo to uspjeli*. Nismo imali gotov prostor, sami smo si ga stvarali, zajedno.“ Posebno se podsjetio svih onih koji su sudjelovali u tim velikim projektima, a preselili su se u Vječnost. Uz Zahvalu svima za nekadašnju suradnju, pozvao je župljane na nastavak izgradnje tog zajedništva, a okupljenim mlađim naraštajima sugerirao je neka imaju viziju, kako bi i dalje radili, stvarali, surađivali, dograđivali sve ono što čini tu župu, a jednog dana možda i neku novu crkvu. (G. Krizman)

Love smo godine bili na lijepu hodočašću, bila je to nagrada za naše dugogodišnje druženje, trud, odricanja..., a sve na slavu Božju! Ove smo godine zahvaljujući donatorima hodočastili Majci Božjoj na Krasno, a radosno su nam se u velikom broju priključili i naši župljani. Prošle smo godine hodočastili Majci Božjoj Goričkoj na otoku Krku. Naš zbor u Župi Sv. Nedelje djeluje već 16 godina. Lijepo godine zar ne? To su **godine truda, muke i odričanja**, ali i lijepa druženja, pjevanja Bogu na slavu, a ljudima na spasenje. Zahvaljujući **upornim i nadahnutim pojedincima unutar zbora**, koji nas stalno potiču na zajedništvo u pjesmi i molitvi još smo jači i uporniji, a i priključuju nam se novi članovi. Uvijek rado **očekujemo dolazak novih članova, a čvrsto se nadamo i kojem muškom glasu**. Naš zbor redovito prati nedjeljnju Euharistiju

HODOČAŠĆE U RIM

Večeasni Luka Pranjić na dan Krista Kralja poveo je svoje župljane iz Novigrada i Dajle na hodočašće u Vatikan gdje je papa Franjo tijekom svečane mise proglašio šestero novih katoličkih svetaca. Dvoje je svetaca bilo iz Indije tako da je Papa pozvao na "misionarski poticaj" na indijskom podkontinentu koji bi mogao pridonijeti "solidarnosti i bratskom suživotu". Papa je svetima proglašio

i četvero Taliđana, a u propovijedi je pozdravio primjer petorice muškaraca i žene koji su "bezrezervno posvetili služenju bolesnih, starijih, siromašnih i hodočasnika". Hodočasnici su tijekom višednevног boravka u Rimu posjetili mnogobrojne crkve te razgledali kulturno-povijesne znamenitosti Vatikana i Rima. Za mnoge je poseban doživljaj bio posjet grobu svetog pape Ivana Pavla II. u crkvi sv. Petra u Vatikanu. Zanimljiv je bio i posjet papinskom Hrvatskom zavodu svetog Jeronima u Rimu, a u Hrvatskoj crkvi sv. Jeronima hodočasnici su

sudjelovali u euharistijskom slavlju i imali mogućnost svete isповijedi. Tako su svi hodočasnici imali mogućnost primiti potpuni oprost dosadašnjih grijeha.

Don Luka je s posebnim entuzijazmom poveo hodočasnike i po mnogobrojnim stubama na brežuljak Capitolium, do crkve svete Marije d' Aracoeli gdje se nalazi grob Blažene Katarine Kosače Kotromanić, posljednje kraljice Bosne i Hercegovine, koja je oporurom 1478. g. svoju Kraljevinu ostavila papi.

Crkva u kojoj se nalazi grob blažene Katarine Kosače Kotromanić: - Misa u Hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu

Tri nova đakona u društvu s biskupom Kutlešom

ĐAKONSKO REĐENJE

PULA U subotu 29. studenoga 2014. porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša predvodio je misu u pulskoj prvostolnici i zaredio tri nova đakona: Želimira Bagavca, Marcina Madeja i Petra Popovića.

Biskup je u prigodnoj homiliji najprije objasnio pojam talent koji se spominje u prisподоби из проčitanog Evandželja – to je određena težina dragocjenog metala koja je služila kao mjera vrijednosti. No, što to znači povjeriti nekome talente, sposobnost, darovitost?, postavio je Biskup retoričko pitanje. To znači, naglasio je, obraćajući se đakonima, da talenti nisu čovjekovo vlastištvo, već da su mu povjereni kako bi ih koristio na dobrobit ljudi oko sebe te išao dalje sudjelujući u Božjem planu ostvarivanja onoga što mu je Bog namijenio. Nadalje, iako je Isusova podjela talenata naizgled nepravedna, on daje svakome prema njegovim sposobnostima jer svaki talent zahtijeva izvršavanje različitih dužnosti. No, važno je napomenuti da se i oni s manje ta-

lenata ne smiju osjećati manje vrijednima jer Bogu je svaki čovjek vrijedan i On za svakoga ima plan. Bitno je htjeti surađivati u Božjem naumu i ostvariti ono što Isus od nas traži... Najbolja nagrada za vjernost, za rad, za korištenje svojih talenata za dobrobit bližnjih nije ona materijalna, već upravo još veće povjerenje i povjeravanje još odgovornijih službi, dok će se od onih koji iznevjere povjerenje oduzeti i one službe koje su imali, a neizvršavanjem uništili, naglasio je Biskup. Pozvao je stoga nove đakone da budu svjesni prilike koju im Bog daje, neka se trude svim svojim silama upotrijebiti svoje talente te neka paze da ne izigraju povjerenje koje se lako gubi, a teško zadobiva, zaključio je Biskup.

Želimir Bagavac, bogoslov Porečke i Pulsko biskupije, rođen je 14. ožujka 1979. u Puli od oca Drage i majke Marije, kršten 24. ožujka 1979. u Župi sv. Antuna Padovanskog u Puli, krizman 7. srpnja 1991. u župi Rođenja BDM u Labinu. Završio je

filozofsko-teološki studij na Teologiji u Rijeci.

Marcin Madej, bogoslov Porečke i Pulsko biskupije, rođen je 1. svibnja 1980. u Sosnowiecu, u Poljskoj, od oca Jana i majke Janine, kršten 29. lipnja 1980. u Župi sv. Barbare u Sosnowiecu, krizman 30. svibnja 1996. u župi sv. Arkandela, u Czeladžu. Filozofsko-teološki studij završio je na Visokoj teološkoj školi sjemeništa „Redemptoris Mater“ u Puli.

Petar Popović, bogoslov Porečke i Pulsko biskupije, rođen je 27. rujna 1983. u Rijeci od oca Radomira i majke Branke, kršten 16. svibnja 1993., a krizman 15. studenoga 1998. u Župi Sv. Franje Asiškog u Rijeci. Filozofsko-teološki studij završio je na Visokoj teološkoj školi sjemeništa „Redemptoris Mater“ u Puli. (G. K.)

SUSRETI ZBOROVA POREČKE I PULSKIE BISKUPIJE

Susret zborova u Rakotulama

Ove je godine iz devet dekanata naše biskupije, na šest dekanatskih smotri, nastupilo oko 1200 pjevača okupljenih u šezdesetak zborova.

Gologorica: Prva ovogodišnja smotra zborova održana je u Gologorici u nedjelju 9. studenoga 2014. godine za Pićanski i Buzetski dekanat. Okupilo se oko 150 pjevača iz 8 župa. Te susrete zborova već dugi niz godina organizira dijecezansko Vijeće za liturgiju i crkvenu glazbu.

Susret je započeo pjevanjem Večernje, uz predvođenje i dirigiranje preč. Rudija Korace, glavnog organizatora smotri zborova po dekanatima. Osim preč. Korace, na susretu su sudjelovali i drugi svećenici, neki i kao voditelji svojih župnih zborova.

Nakon svećano otpjevane „Himne sv. Ceciliiji“, prvi su se, u pojedinačnim izvedbama, predstavili pjevači župnog zabora Vrh. Oni su pod vodstvom zborovođe, župnika vlč. Ivana Štokovića, otpjevali „Srećo moja jedina“ i „Radujte se, kršćani“. Uslijedilo je 15-ak pjevača župnog zabora Paz koji su nastupili pjesmom „Ti dižeš me“ i Plenkovićevom skladbom „Ovaj oltar“. Župni zbor Pićan, pod dirigentskom palicom Brune Lukeža i uz orguljsku pratnju Andree Udovičić, izveli su Haydenovu „O Bože, nisam vrijedan“ i biser svoje povijesne lokalne liturgijske tradicije „Pićanske litanije Majke Božje“. Župni zbor iz Grači-

šća, s voditeljicom Spomenkom Maurović, otpjevao je pjesme „Molitva“ i „Oče naš“. Buzetski župni zbor prvo je izveo pjesmu „Nebeski Jeruzaleme“ koju je skladao njihov župnik Mario Žmak, a potom su se istaknuli pjesmom „Oče naš“ nepoznatog autora. Župni zbor Račice, za svoj drugi nastup na smotri zborova, pripremio je, pod ravnjanjem župnika i zborovođe Ivana Štokovića, pjesme „O da bude radost“ i „Sva si lijepa, o Marijo“. Pretposljednji se predstavio zbor iz Dolenje Vasi pjesmama „Idi na Golgotu, kršćanine moj“ i „Moja te duša traži“. Osmi, posljednji, nastupili su domaćini, župni zbor iz Gologorice, koji je uz orguljsku pratnju Noela Krošnjaka i uz dirigiranje zborovođe Karmen Brajuha otpjevao pjesme „Zdravo, Marijo“ i „Isus može“. Susret je zaključen zajedničkom izvedbom pjesme „Isuse Kralju“. Na kraju se završnim zahvalama obratio preč. Koraca te zborovođama podijelio jednu publikaciju koja sadrži pojednostavljenu verziju himne blaženome Miroslavu Bulešiću, s ciljem da, kako je rekao, i pjesmom u narodu što više zaživi štovanje bl. Miroslava Bulešića i našeg drugog blaženika, Francesca Bonifacia.

Dajla: U subotu 15. studenoga u Dajli, u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja, susrela se 8 zborova Umaško-optaljskog dekanata. Na početku su svi pjevači zajedno otpjevali večernju, a pročitana su i prigodna čitanja.

I uvodnu molitvu i program nastupa vodio je preč. Rudi Koraca, član dijecezanskog Vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu. Prigodnu riječ dobrodošlice okupljenim je pjevačima uputio župnik domaćin vlč. Luka Pranjić.

Program je započeo zajedničkim pjevanjem svih dvjestotinjak pjevača „Himne sv. Ceciliiji“, a zatim je prvi nastupio zbor domaćin pod vodstvom zborovođe Ivane Gortan Carlin, koji je otvorio pojedinačne nastupe dvojezičnom izvedbom pjesme „Isuse, smili se“. Dvadeset pjevača zabora iz Savudrije predstavilo se, pod vodstvom zborovođe Rite Travaš, pjesmama „Ai piedi di Gesu“ i „Marijo, o Marijo“. Treći je nastupio zbor iz Lovrečice također dvojezičnim programom. Pod vodstvom Dajane Miloš izveli su „Madonna nera“ i tradicionalnu pjesmu „Hajdemo zajedno“. Združeni zbor pjevača iz Brtonigle i Nove Vasi, uz pratnju zborovođe Dorijana Labinjana, otpjevali su „Re di gloria“ i „On dolazi da spasi nas“. Združeni zbor iz mjesta Kršete, Materada i Petrovija otpjevali su „Tvoj crveni plašt“ uz mali prigodan scenski efekt, a zatim talijansku „Te al centro del mio cuore“. Mladi iz tih župa nastupili su i sami pjesmom „Evo me“. Župni zbor iz Momjana otpjevao je pjesme „Madonna del mare“ i „U onaj dan“. Župni zbor iz Novigrada, pod vodstvom zborovođe Darija Bassanesea, otpjevao je „Ja znam za jedan dalek put“ i „Nome dolcissimo“. Posljednji

KRONIKA

je nastupio umaški zbor, koji vodi župnik preč. Koraca. Predstavili su se Rheinbergerovom „Veličajte Gospodina“, a zatim su za kraj zabljesnuli veličanstvenom izvedbom Papinske himne (Rossati, Sokol), uz orguljsku pratnju Mirka Otočana i Danijela Bele. Smotra je završena zajedničkom izvedbom pjesme „Isuse Kralju“. Preč. Koraca je na kraju voditeljima zborova podijelio brošuru s pojednostavljenim notnim zapisom Himne bl. Miroslavu Bulešiću, kako bi i pjesmom štovanje njegova lika što bolje zaživjelo među vjerničkim pukom.

Marčana: U nedjelju 16. studenoga 2014., u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Marčani održana je smotra zborova Labin-skog i Vodnjanskog dekanata. Nastupilo je deset zborova, odnosno oko 180 pjevača.

Nakon pjevanja Večernje prvi se predstavio zbor iz Svetе Nedelje, koji je pod ravnateljem Helge Vrh otpjevao pjesme „O pruži mile ruke“ i „Izvore žive vode“. Drugi je nastupio malobrojan, ali složan župni zbor iz Raklja pod ravnateljem Klaudija Knapića. Zbor iz Raše, sa zborovođom Kristijanom Čorićem, predstavio se pjesmom „Simbol“, grupe Fides, te „Ne boj se jer ja sam te otukupio“, autorskom pjesmom grupe Kerubini iz Raše. Neo – ženski zbor pastoralnog centra sv. Josipa iz Labina izveo je pjesmu „Moj me otac daruje“ i „Djeluj kroz mene“, pod ravnateljem zborovođe Nerine Ševrljice Bolfan. Vodnjanski župni zbor, pod vodstvom Ivane Pajković, otpjevao je pjesmu „Jedina“ te „Hvala, Isuse“ zajednice Cenacolo. Dvadesetak je pjevača zpora župe Gornji Labin otpjevalo, pod dirigentskom palicom Franka Ružića, „Ave Maria“, Ivana Zajca, te pjesmu „Magnificat“. Marija Hauser odabrala je za svoj zbor iz Krnice pjesmu Ljube Kuntarića „Daj mi snage, Bože moj“ te „O pruži mile ruke“ Ignacija Hladnika. Zbor iz Filipane, pod vodstvom Ljiljane Miljan, predstavio se pjesmama „Bliže, o Bože moj“ i hodočasničkom pje-

smom „Hvaljen Isus, Marijo“. Osamnaest pjevača labinske Župe Gospe Fatimske otpjevalo je pjesme „U srcu mom“ i „Tebe tražim, Bože moj“, pod vodstvom dugogodišnje voditeljice zpora Ljiljane Česnik. Poslijednji su nastupili domaćini, župni zbor iz Marčane pod vodstvom Nicol Radolović. Smotra je završena zajedničkom izvedbom pjesme „Isuse Kralju“, a potom je uslijedilo druženje pjevača uz prigodan domjenak.

Pula: Više od 250 pjevača, okupljenih u 13 zborova, pokazalo je ove godine, osim očitog porasta brojnosti, i kvalitativni uspon, naglasio je dijecezanski koordinator susreta zborova vlč. Rudi Koraca.

U subotu 22. studenoga 2014. u pulskom samostanu sv. Franje održana je smotra zborova Pulskog dekanata. Susret je, kako je to na dekanatskim susretima od ove godine praksa, započeo svečanom pjevanom Večernjom. Nakon Službe riječi, prigodan nagovor izrekao je o. Đuro Honatić, župnik pulske Župe sv. Ivana Krstitelja. „Danas, na blagdan sv. Cecilije, mučenice iz prvih kršćanskih vremena, okupljeni u crkvi sv. Franje u Puli, pjesmom i hvalom hvalimo i slavimo Boga“, rekao je Propovjednik te podsjetio na netom obilježene Dane sjećanja: „Ovih dana našu misao zakuplja sjećanje na žalosne dane naše prošlosti, kada se sjećamo nemilog rata, kada su mnogi naši branitelji dali svoju žrtvu i svojim životom obranili naše domove i nama osigurali mir.“

„Znamo da nam je mir dar Božji, koji nam je Bog dao preko naše braće i sestara koji su svoje živote darovali da bi nam Bog po njihovoj žrtvi darovao mir i slobodu“, rekao je o. Đuro te podsjetio: „Bog i nas poziva danas da svojim darovima budemo jedni drugima utjeha i radost. Mi danas više ne moramo svojim životom poput sv. Cecilije svjedočiti svoju vjeru, niti poput naših branitelja žrtvovati svoje živote, nego

stavljati svoje živote na službu Bogu i ljudima.“

„Bog vam je dao dar da ga svojim pjevanjem slavite i hvalite i ovome svijetu svjedočite o ljepoti Božjoj. Znamo kako je ponekad teško i naporno odazvati se na probe i na pripravu za lijepo i skladno pjevanje. Ali, samo nakon te žrtve čovjek može osjetiti radost i ljepotu dara koji mu je Bog darovao“, naglasio je Propovjednik obraćajući se okupljenim pjevačima te zaključio željom: „Neka vas ništa ne spriječi da Boga pjesmom i svojim životom hvalite i slavite.“ Drugi dio započeo je svečanom „Himnom sv. Ceciliji“, a nakon toga uslijedili su pojedinačni nastupi zborova. Smotru je otvorio Župni zbor Gospe od Mora, pjesmama „Ovaj kruh i ovo vino“ i „Majko, gle čudo se zbi“, pod vodstvom zborovođe Danice Benčić. Mala, ali glasovno vrlo jaka Vokalna skupina Katedrala Pula otpjevala je na pjevalištu Palestrinu skladbu „Sicut Servus“ i Bachovu „Jesus bleibt mein Freude“. Župni zbor Krista Spasitelja, pod ravnateljem zborovođe Petra Bankovića i uz pratnju orguljaša Bože Benčića, izveo je pjesme „Mariji Propetog Isusa“ i „Tebi, Majko, ruke pružam“. Župni zbor sv. Antuna, sa zborovođom Marijom Hauser, izveo je Engelhartovu „Dajte mi zlatan pjev“ te Palizzarijevu „Ave Maria“. Župni zbor Katedrale, koji vodi zborovođa Patrik Andrea, otpjevao je, sa solisticom Viljom Žmak, „Pange lingua“ i „Dajte mi sladak poj“. Zbor župe sv. Ivana Krstitelja, s voditeljicom Anom Brajković, otpjevao je Händelovu „Radost svijetu“ te „Hvali Sion Spasitelja“. Pjevači župnog zpora iz Medulina, pod dirigentskom palicom Mirjane Vejnović, izveli su Koralnu misu. Zbor iz Štinjana predstavio se pjesmama „Blagoslivljaj dušo moja“ i „Bođ te ljubi“, pod ravnateljem i uz instrumentalnu pratnju Tee Mužić. Združeni zborovi Premanture, Pomera i Banjola, pod vodstvom Nađe Martinčić, izveli su „Samo tvoja ljubav Bože“ i „Pjevaj srce moje“. Pjevači fažanskog zpora, pod vodstvom Mondine Gavočanov, otpjevali su Martinjakovu „O Križu blagoslovjeni“ i božićnu „O djetešće moje drago“. Pjevači zpora iz Sv. Josipa, pod ravnateljem i uz klavirsku pratnju Jelene Orober-Bastijančić, izveli su „Kao košuta“ te „Kao Marija“. Zbor iz Ližnjana, pod ravnateljem Edite Dobranić, izveo je „Pjevajmo, braćo kršćani“ i „Kraljice nebeska“. Posljednji je nastupio najbrojniji zbor Pulskog dekanata, iz Župe sv. Pavla koji je pod ravnateljem Andreja Angelinija otpjevao „Blagoslovljena ova zemљa“ i božićnu „Gdje pastiri nočas hite?“ Nakon nastupa zborova okupljenima se ponovno obratio vlč. Rudi Koraca koji je zahvalio sudionicima i franjevcima konventualcima koji vode samostan sv. Franje na prihvatanju održavanja smotre u njih.

Susret zborova u Gologorici

hovim prostorima. Vlč. Koraca je također najavio i održavanje zajedničkog hodočašća pjevača u Ludbreg u korizmi sljedeće godine. Na kraju se okupljenima obratio dekan Pulskog dekanata preč. Milan Mužina koji je pozvao pjevače na dva značajna nadolazeća događaja u Puli, žakonsko ređenje u Katedrali, u subotu 29. studenoga, i svečanu misu za početak Godine posvećenog života u crkvi sv. Franje, u nedjelju 30. studenoga 2014. godine.

Rakotule: U nedjelju 23. studenoga 2014., u župnoj crkvi sv. Roka u Rakotulama susreli su se župni zborovi Pazinskog dekanata. Na toj, pretposljednjoj ovogodišnjoj dekanatskoj smotri zborova, nastupilo je oko 250 pjevača, okupljenih u 11 zborova.

Pjevanu Večernju vodio je vlč. Rudi Koraca, a uvodnim pozdravom i prigodnim čitanjima okupljenim pjevačima obratio se župnik domaćin vlč. Josip Peteh. Prije pojedinačnih nastupa zborova kratko razmišljanje o dnevним čitanjima, s naglaskom na Božje milosrđe i ljubav, izrekao je vlč. Koraca. Nakon „Himne sv. Ceciliji“ uslijedili su pojedinačni nastupi zborova. Prvi su nastupili domaćini, pod vodstvom župnika vlč. Peteha, koji su otvorili smotru pjesmom svome župnome patronu „Himan sv. Roku“ te pjesmom „Slavi, slavi kćeri sionska“. Motovunski je zbor izveo „Hvalite ime Gospodnjie“ i talijansku „Signore delle cime“. Pjevači župnog zabora iz Kringe, po ravnjanjem Mladenke Fabris te uz instrumentalnu pratnju Martine Fabris na orguljama i Irene Mofardin na flauti, otpjevali su, u obradi Franje Dugana pjesme „O Najsvetija“ i autorice Eve Lene Hallmark „Velik si“. Župni zbor iz Motovunskih Novaka, koji vodi Marina Srdoč, predstavio se pjesmama „Gospod je naše spasenje“ i „Hej polja“. To je rodna župa vlč. Korace pa ih je on pratit na orguljama, u znak zahvalnosti što su mu ove godine lijepo pjevali na proslavi zlatne mise. Župni zbor iz Berma, pod ravnjanjem Marijana Gortana, otpjevao je Martinjakovu skladbu „Darovi prepuni radosti“ i Lobmanovu „Slavom si ga i čašću“.

Župni zbor iz Trviža, pod ravnjanjem mladog, energičnog dirigenta Tonija Brajkovića i uz orguljsku pratnju Ines Perčić, izveo je „Tijelo Kristovo“ iz istočne liturgije te „O Bože, nisam vrijedan“. Zbor iz Svetog Petra u Šumi, zajedno sa zborovođom Mauriciom Zovićem, izveo je pjesme „Predivan“ i Kubikovu „Kraljice neba, raduj se“.

Župni zbor iz Starog Pazina, pod ravnjanjem Janoša Fehera i uz orguljsku pratnju Bruna Gortana, otpjevao je Marovićeve „O, Sveta Gozbo“ i „Blagoslovljenn Bog uvijek“. Vlč. Koraca je ovom prigodom posebno čestitao orguljašu Gortanu na primljenom biskupijskom priznanju o svetkovini sv. Maura, 21. studenoga 2014.

Susret zborova u Marčani

za pola stoljeća vođenja zbara u svojoj župi. Župni zbor iz Kašćerge, pod vodstvom Danice Hrvatin, predstavio se marijanskom „Majko ljubežljiva“ i božićnom „Rodio se Bog i čovjek“. Zbor iz obližnjeg mjesta Sv. Vital – Ritošin Brig, uz pratnju zborovođe Tonija Šimonovića, izveo je, u vrlo sugestivnoj kombinaciji solistice i zbara pjesme „Bože, tebi pjevam ja“ i „On dolazi“. Posljednji se predstavio najbrojniji zbor, zbor iz Žminja, pjesmama „Djevice, oj kruno slave“ i veličanstvenom Beethovenovom „Nebesa slave“, pod ravnjanjem Aleksandre Orbanić te mlade nade Tine Galant kojoj je ovo bio debitantski nastup u dirigentskoj ulozi. Smotra je zaključena zajedničkom izvedbom pjesme Kriste Kralju, a potom je uslijedilo druženje sudionika uz večeru.

Fuškulini: Posljednja ovogodišnja dekanatska smotra zborova održana je 29. studenoga 2014. u Fuškulini, mjestu Porečkog dekanata. Susrelo se šest zborova iz Porečkog i Rovinjsko – kanfanarskog dekanata.

Nakon uvodnih pozdrava uslijedila je pjevana Večernja, koja se ove godine pjevala na svim dekanatskim susretima prije pojedinačnih nastupa. Prvi su nastupili pjevači katedralnog župnog zabora iz Poreča koji su po ravnjanjem Marka Ritoše izveli pjesme „Pravedan si Gospodine“, „O salutaris Hostia“ i „Sva si lijepa, o Ma-

rijo“. Pjevači iz župa Kanfanar i Sošići, združeni u jedan zbor, otpjevali su, pod ravnjanjem zborovođe Melite Damjanić i uz orguljsku pratnju Petra Banka, Schubertovu „Ko košuta što čezne“ i „O pruži mile ruke“. Iz Grada sv. Eufemije, Rovinja, župni je zbor, predvođen zborovođom Irenom Turković, najprije otpjevao „Dođite k meni umorni“, a zatim pjesmu „Ave Maria – Zdravo Marijo“. Župni zbor iz Žbandaja, pod ravnjanjem Marije Bilandžić, otpjevao je pjesmu Jacoba Arcadelta „Ave Maria“ te Charlesa Gounoda „Ave Verum Corpus“. Župni zbor iz župe bl. Miroslava Bulešića, iz Svetvinčenta, uz zborovođu Sandra Čerovca, otpjevao je pjesmu naslovniku svoje župe „Sv. Vinku“ te uvijek lijepu klasičnu pjesmu, Beethovenovu „Na nebu moje duše“. Šesti, posljednji, nastupio je zbor Sv. Bernarda iz Funtane koji se pod dirigentskom palicom Zlatka Crnkovića predstavio pjesmama „Sretnih li vas“ i „U zvjezdanoj noći“. Susret je zaključen zajedničkom izvedbom pjesme „Isuse Kralju“ te potom druženjem uz zajednički objed.

Sljedeći velik zajednički projekt dijecezanskog Vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu, u glazbenoj domeni, bit će zajedničko hodočašće pjevača župnih zborova iz cijele Biskupije u Ludbreg druge korizmene nedjelje.

Susret zborova u Puli

HRVATSKI ADVENT U MÜNCHENU

DUHOVNE OBNOVE, PREDAVANJA, KONCERTI I BRIGA ZA BLIŽNJE U DOMOVINI

MÜNCHEN Brojna lijepa događanja, ali i prevelik broj naših mlađih, sposobnih, obrazovanih ljudi koji grade svoju budućnost u Njemačkoj. Tu zasnivaju svoje obitelji, čuvaju svoj jezik, vjeru, hrvatska imena i s ljubavlju predstavljaju svaki kamen, svaku *pismu* svoga kraja i Lijepe Naše. Brojni, vrlo brojni su Hrvati koji su iseljavali u Njemačku. I brojni Istrani. A München je samo jedan od većih gradova u kojem su našli svoj drugi dom. Najprije se islo malo zaraditi, a onda su se rodila djeca, pa ih je trebalo školovati, a onda su došli unuci. I tako su oni ostali, a novi i novi su i dalje dolazili. I danas opet mnogi dolaze i traže sreću izvan svoje domovine ne samo u Münchenu i Njemačkoj. Najprije su bile stotine ljudi, pa tisuće, danas je preko četiri stotine tisuća Hrvata samo u Njemačkoj. U tim se susretima s brojnim ljudima osjeća ponos zajedništva naših sunarodnjaka, ali ubrzo zatim jednu veliku tugu u spoznaji koliki je to velik broj ljudi napustio našu prelijepu zemlju.

Očuvanje identiteta

I u toj tuđini hrvatske katoličke misije imaju prevažnu ulogu u očuvanju identiteta i održavanju duha opstanka. Hrvatska katolička misija u Münchenu koja danas bilježi više od 65 godina svoga postojanja ima „pune ruke posla“. To je jedna druga mala Hrvatska. Tu se rađa, krštava, vjenčava i umire. Sada je predvodi fra Boris Čarić s još petero braće fratara, jednim đakonom i dvjema časnim sestrama. Sestra Nikolina Marija Bilić koordinatorica je nekoliko pjevačkih zborova i među osnivačima prve hrvatske klape „Croatia“ koja slavi svoju 25. obljetnicu osnutka. Hrvatske su mise svakog dana u Misiji, a nedjeljom se Hrvati okupljaju na misama u pet velikih crkava u užem dijelu grada te u nekoliko manjih mjestu izvan München. Svaka crkva okuplja po tisuću-dvije vjernika na misi. Prema riječima generalnog konzula gospodina Petra Uzorinca, s kojim sam imala vrlo lijep susret, u Münchenu je evidentirano 28 000 Hrvata. Međutim, u Misiji je samo u posljednjih godinu dana zabilježeno novih 11 tisuća pridošlih. U posljednje vrijeme broj samo raste. Na misi u nedjelju prije početka došašća u crkvi St. Michael predstavljeno je imenom i prezimenom 165 mlađih koji su prijavljeni za ovogodišnju krizmu. U Hrvatskom domu, uz pjevačke zborove i Klapu „Croatia“, djeliće i Akademski krug koji predvodi Ante Moro aktivno u župnom vijeću i brojnim aktivnostima koje Hrvatska katolička

In den Advent mit den kroatischen Künstlern

misija ostvaruje, zatim Frama, Hrvatsko obiteljsko kolo i još brojne druge zajednice. Požrtvovni su to ljudi koji naporno i puno rade za život, ali nađu vremena za brojne volonterske aktivnosti i druženja. Tih je dana uoči došašća u Misiji priređena trodnevna duhovna obnova koju je predvodio dr. fra Ante Vučković, profesor na KBF-u u Splitu.

Akademski krug

U Akademskom je krugu 25.11. predavanje održao Silvano Jelenić (rođen u Raši, a uskoro se vraća u Pulu) koji u Münchenu živi već tridesetak godina. Inspiriran broj-

nim starim razglednicama iz austro-ugarske Pule, koje je skupljao kao hob, vrlo je iscrpljeno prikazao Pulu prije I. svjetskog rata i kasnije kao ratnu luku. Predavanje je bilo popraćeno trima velikim albumima razglednica i fotografija iz vremena prije Prvog svjetskog rata, kada je Austrija izgrađivala najlepše građevine kojima se Pula i danas dići. Predavanje je potaklo slušatelje da posjete i razgledaju Pulu i Istru. Udruga Hrvatsko obiteljsko kolo priredila je hrvatsku kulturnu večer na kojoj je prof. dr. Jasna Čapo iz Zagreba održala predavanje na temu iseljeništva: „SAN, NOSTALGIJA ILI NEŠTO

TREĆE – HRVATSKI ISELJENICI I NJIHOVI POTOMCI U HRVATSKOJ”.

Došašće s hrvatskim umjetnicima

U petak 28. studenoga održan je humanitarni koncert pod nazivom "Advent s hrvatskim umjetnicima" na kojem se okupilo tristotinjak gostiju, Hrvata i Nijemaca, koji su u glavnom gradu Bavarske uživali u glazbi hrvatskih umjetnika. **Na koncertu je prikupljena pomoć za Dječji dom u Nazorovoju u Zagrebu.** Osim ovog plenumitog čina, organizatori su htjeli ukazati na mnogobrojne umjetnike hrvatskog podrijetla koji žive i djeluju u Njemačkoj i šire te pokazati njemačkoj publici hrvatsku kulturu. Koncert je održan u Herkulesaal Münchner Residenz, a organizirali su ga Jelena Brezić i Ivica Kljajić. Koncert je otvorila voditeljica Davorka Tovilo, a u glazbenom su dijelu nastupili pijanist Boris Knežević, flautistica Ivana Zahirović, pijanistica Diana Grubić, pijanistica Bojana Simić, operna pjevačica Kristina Šop, violinist Mario Korunić, čelist Bajro Ajkić, Klapa Croatia München, glazbenik Romano Sole Trio. Koncert je završen zajedničkim pjevanjem publike i izvođača „Da te mogu pismom zvati“. Organizatori se nadaju da će ovakvi kulturni i dobrovorni događaji postati tradicija münchenskih Hrvata.

ADVENTSKI KONCERT U ZAVODU SV. JERONIMA U RIMU

RIM Od 4. do 8. prosinca 2014. godine pulski KUD "Matko Brajša Rašan" gostovao je u Rimu gdje je održao nekoliko pjevačkih nastupa. Posjetili su i Hrvatski dom - Domus Croata gdje su u ugodnu druženju s Hrvatima predstavili svoj bogat i raznolik glazbeni repertoar. U nedjelju 7. prosinca 2014. KUD "Matko Brajša Rašan" nastupio je u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu. U svojim je nastupima predstavio bogatu hrvatsku glazbenu baštinu, s naglaskom na izvornu istarsku pjesmu te djela istarskih skladatelja, kao i druge međunarodne skladatelje. Na svečanom adventskom koncertu uz brojne Hrvate nazočili su i predstavnici diplomatskog zbora Republike Hrvatske u Vatikanu i Rimu. Uz njih nazočni su bili predsjednik hrvatsko-talijanske udruge Mirko Šikić, tajnik Saveza hrvatskih zajednica Italije Luka Krilić i domaćin Zavoda sv. Jeronima rektor Jure Bogdan i drugi crkveni velikodostojnjici koji trenutno borave u Rimu i Vatikanu. Naši su „Brajšanci“ upoznali ljepote Rima i Vatikana, a naše sunarodnjake Hrvate obogatili svojom glazbom i približili im baštinu i kulturne vrijednosti domovine Hrvatske. (L/A.B.)

PROSLAVA SV. BARBARE

RAŠA Župa Raša proslavila je 4. prosinca 2014. godine svoju nebesku zaštitnicu, sv. Barbaru. Svečano koncelebrirano misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup Dražen Kutleša sa svećenicima Labinskog dekanata. Svečanosti je nazočila i načelnica Općine Raša gđa Glorija Paliska Bolterstein sa suradnicima. Prije početka misnoga slavlja Biskupu se uime župljana prigodnim govorom obratio Kristijan Čorić, župni suradnik koji zajedno sa suprugom Leticijom vodi župni zbor mladih „Kerubini“, koji su pjesmom animirali misno slavlje. Čovjek se često, posebno u nekim teškim trenutcima, nađe u situaciji da razmišlja o smislu života, rekao je Biskup na početku homilije. Ljudi su, možda, svjesni prolaznosti ovozemaljskoga života, no često se ponašaju kao da nikada neće umrijeti, a mudar čovjek živi tijekom života tako da se ne mora kajati za ono što je činio. Život je najveća vrednota na ovome svijetu i zato ga treba dostoјno živjeti, rekao je Biskup te osvrćući se na dnevno evanđelje naglasio kako nam je sv. Barbara svojim životom pokazala da su svetci, ali i drugi velikani koje častimo i kojih se sjećamo, bili spremni dati život radi velikih idea i vrednoti. Na kraju misnoga slavlja, nakon završnih zahvala preč. Milivoja Korena, župnika, djeca Kulturno-umjetničkog društva „Rudar“ iz mjesne osnovne škole izvela su kraći glazbeni program u narodnim nošnjama, a Marija Gobo pročitala je nekoliko svojih pjesama na labinskom dijalektu, o životu rudara, 'kovara', te o sv. Barbari. Uslijedilo je druženje svih sudsionika misnoga slavlja u župnoj dvorani uz prigodno osyeženje. Općinska načelnica Raše gđa Glorija Paliska Bolterstein sa suradnicima, u povodu blagdana sv. Barbare, zaštitnice rudara i Raše, upriličila je prijam za porečkog i pulskog biskupa, mons. Dražena Kutlešu. Tom su prigodom razgovarali o obnovi raške crkve sv. Barbare. Susretu je prisustvovao i labinski gradonačelnik g. Tullio Demetlika koji je Biskupa upoznao s projektima i ulaganjima u sakralne objekte te lokalne samouprave. (G.K.)

Hodočašće Majci Božjoj od Zdravlja na Orič

PIĆAN I ove smo godine, kao već dulji niz godina, hodočastili Majci Božjoj od Zdravlja na Oriču. 16. studenog o. g. u nedjelju koja je prethodila blagdanu (21. studenog) kad smo častili Gospu od Zdravlja. U povećem broju skupili smo se na „oričkoj stanicici“ i po lijepom poslijepodnevnom, sunčanom, tek malo prohladnom vremenu uputili se prema obližnjem Oriču, prema kapelici posvećenoj Majci Božjoj od Zdravlja. Kapelicu je izgradio gospodin Antun Kresina na ulazu u svoje dvorište. On ne živi stalno u Oriču, već u Puli, pa je po dovršetku izgradnje svećano predao ključeve kapelice gospodi Eldi Brenko da u ime cijelog sela bude stalna čuvarica i skrbnica kapelice. Gospodin Kresina je prepoznao ljepotu i vrijednost zajedništva sa zajednicom kao i s obitelji. Hodočasnike je predvodio župnik v.l. Antun Kurelović. Svake se godine okuplja sve veći broj hodočasnika među kojima ima puno obitelji s djecom. Po završetku obreda vrijedne su nas oričke domaćice i marne žene, o kakvima je bila riječ i u netom pročitanom Evandželju, počastile bogatim izborom finih slastica i toplih napitaka. Valja spomenuti i da smo, po završetku ovog ugodnog i zasigurno Majci Božjoj od Zdravlja milog druženja, u jednoj manjoj grupi doduše, ali ipak, po prvi put otišli i do obližnje zloglasne jame „Cerovica“ u kojoj su pod okriljem mraka u godinama za vrijeme i poslije završetka II. svjetskog rata završili mnogi nedužni i, nažalost, još uvijek mnogi neznani ljudi čije duše još vape za istinom i za mirnim polaganjem u grob dostojan čovjeka gdje bi čekali dan posljednjega suda i ponovni dolazak Gospodina Isusa Krista. Ostavili smo njihovim zemnim ostatcima zapaljenu svijeću i molili Kruniku Božanskog milosrđa za sve njih, kao i za one čijom su voljom i rukom izvršeni ti strašni zločini. Za te mučne trenutke i u suočavanju sa svima onima kojima su životu skončani, a u zalog tuzi i boli Žalosne Gospe, na ovom smo hodočašću molili Kruniku sa žalosnim otajstvima i korizmenim pjesmama. Molimo Majku Božju od Zdravlja da nam svima izmoli zdravlje, ponajprije duhovno, pa emocionalno, psihičko i fizičko. (Davorka Smoković)

JEDNOM KRŠTEN, ZAUVIJEK KRŠTEN

ILJA JAKOVLJEVIĆ

Govor o sakramantu krštenja u uvijek nas iznova vraća Isusovim riječima: „Tko se pokrsti, spasit će se“ (Mk 16,16), ili: „Tko se ne preporodi iz vode i Duha Svetog, ne može ući u kraljevstvo Božje“ (Iv 3,5). Poznat nam je nauk Crkve o trostrukom krštenju: vodom, željom i krvlju. Krštenje je vodom redovit način, dok krštenje željom i krvlju nisu redoviti način, ali i na ovaj se način može primiti krštenje i postići spasenje. Krštenje željom odnosi se na odrasle koji su se pripremili primiti krštenje te prije samog primanja obreda krštenja umru. Krštenje krvlju odnosi se na one koji su se pripremali na krštenje (bili su katekumeni) te su tijekom priprave zbog Isusa Krista bili ubijeni (progoni kršćana u prvim stoljećima Crkve). Za krštenje krvlju nužno je da su bili progonjeni i ubijeni zbog vjere u Isusa Krista te su svoju vjeru zapečatili mučeničkom krvlju.

Materija i forma na krštenju

Za krštenje su važni *materija i forma*, odnosno riječ i tvar, koji su sastavni dio valjanosti krštenja. Tvar je voda, koja mora biti prava i prirodna. U liturgijskom vremenu od Uskrsa do Duhova koristi se voda blagoslovljena u vazmenoj noći (na Veliku subotu), dok se u drugom liturgijskom vremenu koristi voda blagoslovljena tijekom samog obreda krštenja (ali ne i ona voda koja je blagoslovljena za blagoslov polja, kuća... ili u škropionici). Zakonik jasno

propisuje: „Voda koja treba da se upotrijebi u podjeljivanju krsta mora biti, osim u prijekoj potrebi, blagoslovljena po propisima bogoslužnih knjiga. (kan. 853). U smrtnoj opasnosti može se koristiti i neblagoslovljena prirodna voda.

Sastavni je dio materije na krštenju voda. Simbolika je vode više značna: ne samo da simbolizira život i smrt – umiranje grijehu i rađanju na novi život, nego i uranjanje u vodu simbolizira čišćenje – pranje od grijeha (poziv Ivana Krstitelja na rijeci Jordanu). Voda zajedno s Duhom Svetim stvara novi život krštenika. Ali voda označava i potop – smrt koja uništava ono što nije dobro (istočni grijeh) kako bi se mogao roditi novi život. Novi se život rađa prelaskom, kao što su Izraelci bili oslobođeni ropstva prelaskom preko Crvenog mora, tako i svaki krštenik preko krsne vode prelazi iz stadija ropstva grijeha u stanje milosti – slobode djece Božje... (usp. Živo vrelo, br. 6, godina 2011.).

Drugi sastavni dio krštenja jest *forma:* „*N., ja te krstim u ime Oca, Sina i Duha Svetoga. Amen.*“ Ovu formulu prati i poljevanje vodom po glavi na način kad se spomene Otac polje se prvi put, kad Sin drugi put te treći put na izgovaranje riječi Duh Sveti. „Ako svećenik sumnja u valjanost prijašnjega krštenja, dužan je podijeliti sakrament *sub conditione*, pod uvjetom: *N., ako nisi kršten, ja te krstim...*“ (mons. Ratko Perić, O sakramantu krštenja, u: *Crkva na Kamenu*).

Kod sakramenta krštenja imamo i neke dodatne obrede kako predviđa *Obrednik krštenja:*

Pomazanje sv. uljem – koje nam ono značenje kao sakrament potvrde, već biše označava da je krštenik poslan da bude svjedok Isusa Krista.

Oblačenje bijele haljinice ili stavljanje bijelog šala označava da je čovjek po krštenju oslobođen grijeha (stare odjeće) te je odjeven u novu čistoću, kako kaže Poslanica Gal 3,27: „Svi koji ste u Krista kršteni, Krista ste obukli.“ Obukli smo se u novu čistoću koju simbolizira bijela haljina.

Krsna svjeća – svjeća označava novo svjetlo – Isusa Krista, od kojeg svjetla svi mi primamo svjetlo za novi život koji smo dobili po krštenju.

„Efata“ (otvori se) – kako same riječi govore, sad novokrštenik treba svoju vjeru (ustima) ispovijedati slušajući (ušima) riječ Božju (usp. Mk 7,34) (usp. I. Karlić, *Sveti sakramenti...*)

Jednom kršten, zauvijek kršten

Valjano podijeljeno krštenje utiskuje krštenoj osobi neizbrisiv biljeg i samo se jednom prima ovaj sakrament (usp. kan. 845, § 1). Krštenjem krštenik zauvijek pripada Kristu i ne postoji način na koji on može ovaj sakrament poništiti ili potpuno izgubiti, makar možda poslije ne živio vjerničkim životom ili se izričito odrekao vjere. Svi oni koji traže da formalno budu „ispisani iz Crkve“ nisu otpadom od Crkve u sebi poništili – izbrisali sakrament krštenja. Kod ponovnog povratka u Crkvu oni ne trebaju biti ponovno kršteni, već trebaju ponovno ispovjediti svoju vjeru koje su se odrekli.

BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ I VJERNIČKI ODGOVORNO U NOVU GODINU

MARIO SOŠIĆ

Na kraju smo jedne kalendarske godine pa je dobro prisjetiti se barem glavnih društvenih događaja i trendova koji su u tom razdoblju obilježili, konkretno, našu Županiju. Dobro je to učiniti i iz razloga što nam se sljedećih dana nude neke istinske mogućnosti, predsjednički izbori, za pokretanje blagotvornih i nužnih promjena u društvu i državi jer je većinsko mišljenje građana da smo na pogrešnu, k tomu i izgubljenu, putu.

Društveni su odnosi zabrinjavajuće negativni

Gledajući društvene odnose, može se reći da pozitivne tendencije ne jačaju, dok se negativne i dalje nekontrolirano šire. Demokratski procesi u javnoj sferi nazaduju, a napreduju procesi autokratskog vodenja javnih poslova i politike. Zahvaljujući dominantno jednostranačkom i jednomnom društu, koje se u Istri održava već sedam desetljeća, istarsko je društvo iznimno uznapredovalo u tome da se cijelokupnu sferu svih javnih službi, u javnih financijama, u državnim i lokalnim upravama, u institucijama, javnim poslovima, itd., izgradilo i oblikovalo prema političkom kriteriju pripadnosti vladajućoj istarskoj opciji, prema svjetonazorskim i ideo-loškim uskladenostima s vrijednostima iz komunističkog i jugoslavenskog nasljeđa, i prema preferenciji nacionalno manjinskog, poglavito talijansko-istarskog, u odnosu na izvorno demokratsko i rodoljubno – hrvatsko i istarsko. Tako u «politikom», koja društvo ne oblikuje po jasnim, otvorenim i primjenjivim kriterijima sposobnosti, obrazovanosti, uspješnosti, ravnopravnosti, moralnosti (kršćanskih vrijednosti) i domoljublju, ono nema uvjeta za «normalan razvoj» i ono u suštini nazaduje i «boluje». Zato nema čuđenja tome da je Istra danas vodeća hrvatska pokrajina u pogledu mnogih negativnih društvenih karakteristika. Bio to slab natalitet, visok postotak razvoda brakova, visok stupanj bezboštva, visoka razina ovisnika o drogi, visoka etnička miješanost ili nešto drugo. A kad se uz to nabrojano vežu i pojavnosti, o kojima se malo piše i još manje suduje, ali se puno govori među normalnim ljudima, kao što je korupcija, mito, pogodovanje u dobivanju javnih poslova, politička podjebla državne zemlje, davanje raznih financijs-

skih poticaja i proračunskih sredstava «našima», usmjeravanje urbanizacije i na tome zasnovanog bogaćenja samo za «odabranje», kad imamo lošu i sporu javnu upravu, «bolesno» zdravstvo, «jadno» obrazovanje, «uspavano» pravosuđe, kontrolirane medije, i drugo, onda je to stanje za uzbunu i za promjene jer ovaj «pravi put» vodi u sigurnu socijalnu propast.

Javni gospodarski sektor nema tko pokrenuti

Kakvo je stanje u istarskom gospodarstvu? Naziru li se tu neki dobri, ili barem ne loši, procesi?

Vidimo da se u sferi većih javnih poslova, već godinama, ne događa ništa. Istarski se ypsilon ne nastavlja graditi. Nešto se učinilo s regulacijom prigradskog prometa, izgradnjom većeg broja cestovnih rotora. O modernizaciji pruge i povezivanju tunelom na riječki čvor više se i ne govorи.

Velik, i mnogo hvaljen, projekt *Brijuni rivijera* postoji već petnaest godina, «na papiru». Mnogo se potrošilo, na plaće i ostalo, a ništa se nije učinilo. Izgradnja nove bolnice u Puli već je godinama dobro izborno obećanje, ali je taj projekt, očito traljavo osmišljen i vođen, i dalje nerealiziran, i tko da još vjeruje u njegovu konačnu realizaciju? Od «istarskog čuda», sa šesnaest golf terena, nije ostalo ništa. Samo uludo potrošen novac i pokoja, zasad, zataškana ili neotkrivena korupcijska afera. Stoji i najavljuvana kapilarna plinofikacija Istre, stoji i Plomin, a i izgradnja potrebnih lučkih kapaciteta. Unatoč tomu investicijskom mrtvilu, i rastu nezaposlenosti, bilježi se porast zaposlenosti u javnoj upravi.

I sad, u takvom jednom groblju nerealiziranih projekata, kad nema poslova ni zaposlenja, novo se vodstvo naše županije i vladajuće stranke, sveda i raspravlja oko trećerazrednih stvari i pitanja, kao što su: upravni ustroj države, regionalizacija, izborni zakon, veća prava manjina, zaštita i prava iz NOB-a, antifašizam, dvojezičnost... To su zabrinjavajuća stanja za moderna društva kakvom trebaju pripadati, i ono istarsko, i ono hrvatsko.

Mali privatni sektor stagnira, veliki raste

Ako pak pozornost usmjerimo na gospodarske aktivnosti i tendencije u sferi privatnih trgovačkih društava i korporacija,

može se zapaziti kako se istarsko gospodarstvo strukturno urušava i kako teži okupnjavanju velikih, a stagnaciji ili gašenju malih tvrtki. Nakon što je Istra u posljednjih dvadesetak godina izgubila mnoga tradicionalna industrijska proizvodna poduzeća u Umagu, Pazinu, Labinu, Puli, ona se sve više, neplanski i često stihiski, usmjerava prema gospodarskoj monokulturi – turizmu. Na tom tragu valja zabilježiti i tijekom ove godine neizvjesnu «borbu za opstanak» ili transformaciju dviju tradicionalnih istarskih firmi iz mesne/ribljе prerađivačke industrije – Mirnu i Puris.

Istovremeno, u istarskom je turizmu došlo do daljnog okupnjavanja portfelja (vlasništva) oko triju glavnih nositelja ove djelatnosti – porečke *Lukšić grupe* (Plava laguna), porečkog *Valamara* (Riviera) i *Adris grupe* (Maistra). Po najavi, postoji tendencija da se Adris grupa riješi svog posla s duhanom (Kanfanar), dok se istovremeno širi na tržište Hrvatske u osiguravajućoj industriji (Croatia osiguranje). To je ponašanje zasigurno sukladno modernim svjetskim gospodarskim trendovima, ali koje nije usmjereno na rješavanje nekih društvenih potreba svog okruženja, već prvenstveno na održavanje (rast) kapitala i postizanja profita pretežito vanjskih ulagača i vlasnika.

Uključimo se, baš mi, u promjene nabolje

Neuređena i neorganizirana društva, poput ovog našeg iz istarskog slučaja, apsolutno nisu u stanju čuvati javni interes pred interesom kapitala. I to je dodatni razlog velikog socijalnog raslojavanja i društvenih nejednakosti koje se uočavaju i u Istri, sve više i više.

Naš novorođeni Krist, Mesija, Sin Božji, rođio se i umro, ostavivši nam svjedočenje i izgovorenju i zapisanu riječ – da se ljubimo i da smo jednaki. To je vesela kršćanska poruka koja je preokrenula Stari u Novi svijet. Trebamo se stoga opredijeliti za to da i ovo naše društvo, u mnogočemu nepravedno, nejednako i protubožje, doživi od samog svog vrha toliko potrebnu promjenu prema nositeljima kršćanskih vrijednosti. U tom smislu treba djelovati, a onda se i radovati dolasku nove, i bitno drugačije, godine!

BULEŠIĆ - STUDENT, ŽIVO ANGAŽIRAN

✉ VJEKOSLAV MILOVAN

Brojna pisma bogoslova Miroslava, a kasnije i njegov "intimni dnevnik", očito nam pokazuju kako se ovaj student bogoslovija u Rimu savjesno posvetio svojim osnovnim dužnostima: bogoslovskom studiju i vlastitoj kršćanskoj izgradnji. No, osim ovih temeljnih dužnosti, iz brojnih sačuvanih pisama i njegova duhovnog dnevnika vidimo da je bogoslov Miro bez prekida bio angažiran u mnogim izvanškolskim kontaktima, osobnim posjetima i u pisanom komuniciranju s prijateljima i drugim poznanicima. Najblže kontakte, kako nam je poznato, bogoslov Bulešić cijelo je vrijeme boravka u Rimu, a i kasnije, održavao s vlč. Ivanom Pavićem. Usto, on je bio i u stalnoj pisanoj povezosti s kolegama bogoslovima u Gorici, a i s mlađim sjemeništarcima u Kopru. Nije ovdje potrebno ni spominjati redovite pisane kontakte s najbližom rođinom i domaćim župnikom. Posebno su bogoslovi iz Gorice u više navrata tražili da razvidi mogućnosti studija ili polaganja ispita u nekoj crkvenoj ustanovi u Rimu, a bogoslov Miro je pritom rado pomagao i osobno posjećivao dotične ustanove. Za vrijeme boravka u Rimu Miro je stalno bio angažiran i kao suradnik – pomoćnik „Društva sv. Mohora“, preko kojega je Božo Milanović u Trstu objavljivao hrvatske knjige poučnog karaktera za nacionalno ugrožen narod u Istri. Tako je bogoslov Miro, dok je bio na samim početcima svojeg boravka u Rimu, u pismu vlč. I. Paviću od 20. veljače 1940. radosnojavlja: „Knjige Društva sv. Mohora sve sam primio i već sam ih razdao / razdijelio/ onima kojima sam imao dati: o. Sakaču, mons. Mađercu i biblioteci Zavoda sv. Jeronima, te Beletiću. Upravo krasne su, sve četiri!“ Očito, Miro je tu službu rado obavljaо smatrajući to jednostavno gotovo svojom obvezom.

Mala četa učenih i svetih svećenika

Već u ožujku 1940. bogoslov Miro saznao je kako njegov prijatelj vlč. I. Pavić namjerava doći studirati u Rim pa mu se pismom od 15. ožujka 1940. javlja: „Iznenadila i ujedno razveselila me je vijest o vašem budućem učenju ovdje.“ Dodaje odmah i svoja razmišljanja o grani bogoslovija kojoj bi vlč. Pavić mogao usmjeriti svoju specijalizaciju i zaključuje da bi to, u konkretnim okolnostima, moglo biti kanonsko pravo. Onda nastavlja: „Dobro da ste došli do te misli.“ Potom odmah nadovezuje svoje vlastite zamisli s obzirom na daljnje pastoralne potrebe u Istri: „Oh, kad bi moglo doći i mnogo drugih, bilo svećenika, bilo

bogoslova i sjemeništaraca, da se ovdje bolje izuče u bogoslovju... i u drugim disciplinama! Dobro bi bilo, baš idealno, kad bi se mogla imati malena četa učenih i svetih svećenika, da mogu puno i savjesno raditi u svome staležu, da mogu podučavati, pisati, organizirati itd.; i da mogu također počastiti i proslaviti naš istarski hrvatski narod! – Ufam se i čestitam Vam da ne iščezne /nestane/ ta misao; ufam se također da će se pobrinuti Vi i drugi /naši/ svećenici da može doći ovamo još netko od mojih prijatelja, da se može ostvariti ono što sam gore kazao.“ Mirine zamisli iznesene u ovom pismu pokazuju nam širinu njegovih pogleda i pastoralnih programa; ovaj mladi bogoslov duhovno je otvoren prema širokom polju djelovanja brojnih crkvenih službenika, on pred očima ima i cijelo područje tadašnje Istre pod Italijom.

Glede brojnih zaduženja koje je bogoslov Miro obavljao na zamolbu vlč. Ivana Pavića, možemo čitati iz njegova šireg pisma vlč. Paviću od 28. ožujka 1940. Miro ovdje shematski iznosi što je sve poduzeo na poticaj vlč. Pavića: bio je na „Propagandi“ (Kongregaciji za misije) kod mons. Carninatija radi suradnje na katekizima, ali on više nije zadužen za katehizaciju pa ga upućuje na Rimski vikarijat k monsinjoru zaduženu za katehetiku (Miro piše: „Ako hoćete mogao bi tamo skočiti koji dan.“). Miro nadalje javlja kako je već bio na „Opera della Sacra Infanzia“ /Djelo svetog djetinjstva/, radi sličica koje želi vlč. Pavić. Moglo bi ih se tiskati i na hrvatskom, ali to mora posebno zatražiti mons. Agapito iz Poreča – i Miro obrazlaže što je sve potrebno poduzeti. Potom Miro javlja o svojem razgovoru s O. Zecom: „Svet je ovaj čovjek (imao je dva viđenja...)“; on namjerava osnovati Zavod za glagoljicu, sada traži mjesto gradnje, ali teško je sad za vrijeme rata. Posebno mu je u razgovoru više puta ponovio: „Kada mislim na moju Istru, srce me zebe!“, a nada se ipak da će u njegov novi Zavod, kada proradi, „doći i koji njezin sin!“

On će biti budući biskup Poreč

Nakon završene prve godine studija u Rimu Bulešić je 14. srpnja 1940. primio u Poreču tonzuru, a 1. rujna iste godine prva dva niža reda: podijelio mu ih je u biskupskoj kapeli u Poreču biskup mons. Pederzolli. Druga dva niža reda primio je 22. ožujka 1942. u porečkoj katedrali od novog biskupa mons. Rafaela Radossija. Istarski svećenici (vlč. Pavić, Milanović, i dr.) iskazivali su visoko poštovanje prema nekadašnjem tršćansko-koparskom biskupu Lugiju Fogaru (na čelu Biskupije bio je 1923. –

1936.), zahvalni zbog njegove pravednosti i obrane hrvatskih i slovenskih svećenika pred nasiljem fašizma. Pred kraj 1936. g., pod pritiskom fašizma, Sveti Stolica premjestila ga je u Rim, a ovdje su ga neki od istarskih svećenika prigodice posjećivali. Kao sjemeništarac u Kopru Bulešić ga je osobno poznavao, a čini se da ga je i kao bogoslov u Rimu ponekad susretao. O tom nam govori svjedočenje dr. Ivana Pavića: kad je kratko po završetku Mirina boravka u Rimu pohodio mons. Fogara, razgovarali su i o mlađom vlč. Miri i nadbiskup mu je tada za Miru rekao: „Quello sara' il futuro vescovo di Parenzo, ma non sta dirglielo.“ /On će biti budući biskup Poreč, ma ne moj mu to reći./ Riječi nadbiskupa Fogara pokazuju kako je on bliže poznavao vlč. Miru i kakve su se nade tada na njega polagale u crkvenim krugovima u Rimu.

Kako su mlađog vlč. Miroslava ocjenjivali njegovi bliski poglavari u Rimu, vidi se iz pisma koje je rektor Kolegija Lombardo mons. F. Bertoglio 23. srpnja 1943., neposredno po završetku akademске godine, poslao biskupu Radossiju u Poreč. On šalje „obavijest o ocjenama koje je pitomac vlč. Bulešić dobio na ispitima upravo završenog godišta. Može biti da se ovaj uspjeh, koji je sigurno niži od njegovih mogućnosti, mora pripisati brojnim prekidanjima studija tijekom godine. Ne preostaje mi nego da potvrdim Vašoj Preuzvišenosti svoje zadovoljstvo zbog dobre volje koju je ovaj pitomac pokazao u obavljanju svojih studentskih, a sada i svećeničkih dužnosti.“ Rektor smatra da su Mirine ocjene mogle biti znatno više, ali da je on tijekom godine češće prekidao studij. Jamačno, da nekome pomogne: on je od mjeseca travnja već bio svećenik. Tijekom svih četiriju godina koje je kao student Miroslav Bulešić proveo u Rimu – iz brojnih svjedočanstava vidimo kako je on živio i djelovao ne samo za uske osobne programe negao se živo i uslužno zalagao u pružanju svoje pomoći svima koji su je od njega tražili. Kao župnik u Kanfanaru, za nekoliko godina, on će otvoreno s oltara pozvati svakog potrebnika: „K meni može doći svatko... za sve o čemu znate da vam mogu pomoći!“

DAROVI ZA DJECU U KUĆI MILOSRĐA

MAJMAJOLA U petak 5. prosinca 2014., dan uoči spomendana sv. Nikole, porečki i pulski biskup Dražen Kutleša posjetio je Kuću milosrđa u Majmajoli. Preuzevši ulogu sv. Nikole, Biskup je djecu razveselio darovima. Osim što je svatko dobio dar prema vlastitim željama, kuća Majmajola dobila je na dar kombi vozilo koji je donirala Biskupija zajedno s biskupijskim Caritasom i tvrtkom Strobi d.o.o iz Zagreba. Biskup je tim činom pokazao blizinu i skrb o Kući milosrđa te je istaknuo kako je na djeci da odgovore na ove darove većim zalaganjem u školi i izvršavanjem svakidašnjih obveza. U kući trenutno boravi devetero djece: jedno predškolskog uzrasta, troje osnovnoškolaca te petero srednjoškolaca. Djeca u Kući milosrđa dolaze rješenjem Centra za socijalnu skrb, a potječu mahom iz obitelji koje se o njima, iz raznih razloga, nisu mogle adekvatno skrbiti. Odgojitelji su na kraju posjeta Biskupu uručili škrinjicu sa zahvalama. U Kući milosrđa skrbe o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi u dobi od 6 do 18 godina, i to u okviru smještaja, odgoja, praćenja obrazovanja, njege, brige o zdravlju, prehrane, odijevanja, održavanja osobne higijene, usluga organiziranog provođenja slobodnog vremena i radnih aktivnosti. Kuću je Caritasu poklonio gospodin Denis Jelenović. Godine 2005. mons. Ivan Milovan, blagoslovio je Kuću milosrđa čime je označen završetak radova, opremanje objekta i završetak prve faze edukacije djelatnika. Prvi korisnici stigli su u Kuću u srpnju 2007. godine. Maksimalni je kapacitet Kuće desetero djece. Za svako se dijete izrađuje individualni program rada. Pri izradi programa sudjeluju članovi stručnog tima Kuće, roditelj ili staratelj te djelatnici Centra za socijalnu skrb. (G. K.)

SV. NIKOLA U PJEŠČANOJ UVALI

Ucrkvi sv. Nikole biskupa u naselju Pješčana Uvala, filijalnoj crkvi pulske Župe sv. Pavla, blagdan naslovnika proslavljen je u subotu 6. prosinca 2014., svečanim koncelebriranim misnim slavlјem te nakon mise prigodnim dječjim programom. Misno slavlje predvodio je fra Željko Klarić, župni vikar pulske Župe sv. Ivana Krstitelja, uz koncelebraciju župnika preč. Milana Mužine. Misno je slavlje animirao zbor te crkve, pod ravnjanjem Andreja Angelinija. Osim vjernika iz tog i okolnih naselja misi je nazoočio i načelnik Općine Medulin Goran Buić. Po završetku misnog slavlja nazoočne mališane razveselio je 'posjet' sv. Nikole.

HRVATSKI ISTARSKI PREPORODITELJI: Ivan Cukon

✉ DR. SC. MAJA POLIĆ

HAZU Zavod za povijesne i društvene znanosti Rijeka

Prvo radno mjesto bilo mu je ono službenika tršćanskoga suda, nakon čega se vraća u Pulu gdje postaje vježbenikom poznatoga pripadnika druge generacije istarskih preporoditelja dr. Matka Laginje. Stekavši ondje dragocjeno iskustvo, počeo se osamostaljivati te je u Puli 1901. g. otvorio vlastiti ured. Djelujući profesionalno u Laginjinu okruženju, na njega je prešao preporodni zanos pa je počeo sudjelovati u nastojanjima istarskih Hrvata za stjecanjem njihovih većih političkih prava. Nadalje, aktivno je surađivao u kulturnim i drugim društvima. Jedan je od glavnih moderatora Hrvatske narodne čitaonice u Medulinu, koja je djelovala sve do osnivanja poznatoga društva «Hrvatski sokol» 1912. godine. Usto, bio je i povjerenik Matrice hrvatske za Istru te predsjednik, savjetnik i član «Društva za proljepšavanje Medulina», «Posuđilnice» i «Društva Konzum». Istaknuo se i u političkome djelovanju pa je 1908. g. izabran za zastupnika Istarskoga sabora te je imenovan i jednim od prisjednika Zemaljskoga odbora. Bavio se i novinarstvom, pišući u listovima *Naša sloga*, *Hrvatski list*, *Omnibus*, itd. U Puli je 1911. preveo i uređio prvi hrvatski tekst tada važećih zakona za potrebe istarskih Hrvata – *Zbirku zakona potrebnih u javnom životu Istre i druguda*. Objavljivao je i stručne tekstove iz područja prava, primjerice, u *Slovenskom pravniku* koji je izlazio u Ljubljani.

Autor je stihova pjesme *Krasna zemljo, Istro mila*, koju je napisao 1912. godine; uglazbio ju je Matko Brajša Rašan. Do istarskoga žiteljstva, posebno njegovih prijatelja i poznanika, pjesma je pristizala na vrlo inventivan način – razglednicama.

Okupacija Istre od strane Kraljevine Italije

Krajem Prvoga svjetskog rata i propašću Austro-Ugarske Monarhije djelovao je u Narodnome vijeću u Puli, a 30. listopada iste godine imenovan je potpredsjednikom Općine Pula. Uslijedila je okupacija Istre od strane Kraljevine Italije. Prvih dana studenoga 1918. g. započela je smišljena i djelotvorna diktatura s ciljem podčinjanja talijanskoga stanovništva. Ometa se izdavanje hrvatskih i slovenskih listova i novina te se sastavljuju liste sumnjivih osoba, a posebno se pazi na Hrvate i Slovence. Primjerice, talijanski zapovjednik u Puli izdao je naredbu da se zatvore sve škole koje su otvorene tijekom rata. Bile su to mahom hrvatske škole, osnovane potporom Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Lokalni zapovjednici u mjestima izdavali su zapovjedi o uvođenju službenoga talijanskog jezika u škole. Profesori i nastavnici koji su odbili podučavati na talijanskoj jeziku, dobivali su otkaze. Djelovanje

preporodnih prvaka iz Istre išlo je u smjeru pisanja predložaka upućenih kralju novoformirane državne zajednice – Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca – Petru I. Karađorđeviću, odnosno regentu Aleksandru, upozoravajući ih na probleme zlostavljanja i proganjanja istarskih Hrvata. U toj novoj državi regent Aleksandar osnovao je Privremeno narodno predstavništvo, koje je započelo raditi u ožujku 1919. godine. Od tristotinjak izabranih ili delegiranih članova, njih četvero bilo je iz Istre. Bili su to Matko Laginja, Vjekoslav Spinčić, Ivan Poščić i Dinko Trinajstić. Privremeno narodno predstavništvo raspravljalo je i o slovenskim i hrvatskim teritorijima koji su potpali pod talijansku okupaciju. Održavali su se čak i prosvjedi po hrvatskim gradovima, s ciljem upozoravanja na okupaciju teritorija i na nacionalne progone, ali, nažalost, osim simpatija stanovništva, više od toga nije postignuto.

Istarska emigracija

Posljedica novonastalih prilika – talijanske okupacije 1918. g. i kasnijih fašističkih progona, kao i gospodarskih te finansijskih teškoča – bila je i pojava istarske emigracije. Zagreb je tada, kao glavno upravno i obrazovno središte tadašnje Hrvatske, postao središte okupljanja istarskih Hrvata, koji su svojim djelovanjem nastojali pokazati kako Istra u kulturnome, jezičnom, nacionalnom i teritorijalnom smislu pripada Hrvatskoj. Posebno se u to vrijeme smatralo potrebnim ustrajati u borbi za pripajanje Istre matici zemlji. Svi su ti događaji imali posljedice i na Ivana Cukona, koji je u ožujku 1919. uhićen zbog protivljenja talijanskoj vlasti u Istri te je bio interni-

Ured znamenitih istarskih preporoditelja možemo ubrojiti i Ivana Cukona (Zucccon), odvjetnika, političara i novinara, autora današnje istarske himne *Krasna zemljo, Istro mila*.

Rodio se u Medulinu 23. listopada 1868. godine. Ondje je pohađao osnovnu školu, nakon čega odlazi u Kopar na gimnazijsko obrazovanje. Uslijedio je studij prava u Beču na kojemu je doktorirao 1894. godine. Prvo radno mjesto bilo mu je ono službenika tršćanskoga suda, nakon čega se vraća u Pulu gdje postaje vježbenikom poznatoga pripadnika druge generacije istarskih preporoditelja dr. Matka Laginje. Stekavši ondje dragocjeno iskustvo, počeo se osamostaljivati te je u Puli 1901. g. otvorio vlastiti ured. Djelujući profesionalno u Laginjinu okruženju, na njega je prešao preporodni zanos pa je počeo sudjelovati u nastojanjima istarskih Hrvata za stjecanjem njihovih većih političkih prava. Nadalje, aktivno je surađivao u kulturnim

PODJELA KANONIČKIH KRIŽEVA I PRIZNANJA

ran u mjesto Forano Sabino u blizini Rima. Ondje je proveo šest mjeseci. Po povratku u Pulu zlostavljanje okupatora nije jenjavalo. Naprotiv, fašisti su mu 1920. provalili u kuću i u radni prostor, a zatečeni rukopisi i tiskani materijali tom su mu prigodom uništeni. Ne mogavši više ondje mirno i slobodno živjeti, bio je primoran odseliti se. Za svoj novi dom odabrao je Zagreb gdje mu je pomoći ponovno pružio Lagnjija poslavši ga u Beč na mjesto pravnoga savjetnika. Vrativši se u Zagreb, stupio je u državnu službu te se aktivno uključio i u društveni život istarskih Hrvata. Tako je bio inicijator osnivanja Prosvjetnoga i potpornog društva «Istra», čiji su članovi bili istarski emigranti u Zagrebu. Zadatak društva bio je «(...)okupiti emigrante, doprinositi njihovoј druževnosti, razmjenjivati korisne informacije, međusobnu moralnu potporu te organizirati humanitarne akcije, javna predavanja i odgovarajuće oblike kulturno-prosvjetnog života.» Sastavio je i pravila Društva, a bio je i njegovim prvim predsjednikom.

Nadalje, surađivao je u listovima *Pokret i Riječ*, objavljajući članke, primjerice, *Istra je slavenska zemlja, Iz istarske starine, Hrvatsko novinstvo u Istri, Italija i Rijeka* i sl., o istarskim te riječkim temama.

Stranački život u hrvatskoj metropoli

Njegov stranački život u hrvatskoj metropoli odvijao se u okviru Samostalne demokratske stranke Svetozara Pribićevića. Godine 1924. izabran je na funkciju velikoga župana Zagrebačke oblasti, obnašajući je dvije godine. Tada je umirovljen, ali nastavlja pisati za spomenute novine. U ediciji *Riječ* u listopadu 1927. g. objavio je članak *Krivi smo, jer smo živi*, u kojem je dao opis funkcioniranja Istre pod talijanskim vlašću. Pred kraj života dovršio je rukopis knjige *Tragedija naše Istre*, koji se danas čuva u Sveučilišnoj knjižnici u Puli.

Preminuo je u Zagrebu 7. listopada 1928. godine. Vijest o Cukonovoj smrti objavio je Medulinac Mate Demarin u zagrebačkim *Novostima*, istaknuvši pritom: «Uopće svuda se isticao kao neustrašivi borac za prava istarskih Hrvata, pa je to branio perom, riječju i djelom. (...) Svaka riječ bila je: Istra, svaki uzdah Istra! I baš njoj, kojoj je posvetio toliko svog rada, toliko sivoje energije, nije bilo sudjeno da ga primi u svoj naručaj. Pa kad je i ona u teškim okovima! (...)».

Ivanu Cukonu u čast, 2008. g. u Medulinu je postavljena njegova brončana spomen-skulptura, koju je izradio akademski kipar Mate Čvrljak.

Biskup Kutleša i primatelji kanoničkih križeva: preč. Milivoj Koren iz Labina, preč. Marijan Pamić iz Pazina, preč. Mario Žmak iz Buzeta, preč. Antun Kurelović iz Pićna,

O svetkovini sv. Maura, zaštitnika Poreča i Porečke biskupije, biskup Kutleša uručio je kanoničke križeve kanonicima i biskupijska priznanja zaslужnim vjernicima.

POREČ Svečano večernje misno slavlje o svetkovini sv. Maura, zaštitnika Poreča i Porečke biskupije, predvodio je porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša uz koncelebraciju kanonika Porečkog stolnog kaptola sv. Maura te više drugih svećenika.

U prigodnoj homiliji, govoreći o sv. Mauru, koji je, podrijetlom iz Afrike, preko Rima došao u Poreč i tu je izabran za biskupa, mons. Kutleša zapitao se zašto ljude poput njega častimo i spominjemo i nakon 17 stoljeća. Zato jer, za razliku od ostalih, svetci su autentični naslijedovatelji Isusa Krista, koji govore i svojim životom svjedoče Istinu i za tu su Istinu spremno položili i vlastiti život. (...) Sv. Mauro i drugi mučenici shvatili su da je, u perspektivi vječnosti, isplativije dati svoj život za pravilne ideale, nego ga zadržati i potrošiti na nedostojan način. Pravi vjernik i danas nerijetko smeta i biva ismijavan jer svojim primjerom revnog svakidašnjeg života opominje. Kraljevstvo se nebesko zadobiva svaki dan, malo-pomalo, djelima milosrda i uzornim životom.

Na kraju misnog slavlja mons. Kutleša uručio je kanonicima Porečkog stolnog kaptola sv. Maura prigodne kanoničke križeve, kao jedan od simbola te časti koju su primili od Crkve. Križ su primili: preč. Marijan Pamić iz Pazina, preč. Mario Žmak iz Buzeta, preč. Antun Kurelović iz Pićna, preč. Milivoj Koren iz Labina, a mons. Ivanu Bartoliću iz Pule, koji zbog zdravstvenih razloga nije mogao nazocti, križ će biti uručen naknadno.

Osim kanoničkih križeva ordinarij je uručio i biskupijska priznanja zaslужnim vjernicima koje predlažu svećenici po dekanatima. Priznanja su primili: Marija Krizman, iz Župe svetoga Ivana Krstitelja u Puli, za pomoći koju pruža svećenicima, starima i siromašnima, za koje se brine i posjećuje ih; Katica Cukon, iz Župe Pohodenja Marijina u Pomeru, za preko trideset godina požrtvovnog služenja u župi kao sakristanka i zbog ustrajnosti u vjeri; Katarina Kalac, iz Župe svetog Zenona u Brtonigli, za ljubav i požrtvovnost prema Crkvi i svećenicima; Marija Bagavac, iz Župe Gospe Fatimske u Labinu, za nesebično pomaganje potrebnima preko Udruge sv. Vinka Paulskog, za uređivanje crkve i pomoći svećenicima; Marija Pahović, iz Župe svetih Šimuna i Jude apostola u Tinjanu, za četrdeset i sedam godina služenja u župi i svećeniku i za požrtvovnost i dobrotu prema potrebitima; Miroslav Jemrić, iz Župe svetog Blaža u Vodnjanu, za brigu oko uređenja crkve, za sakristansku službu i pomoći koju iskazuje potrebnima kao volonter u župi i izvan nje; Bruno Gortan, iz Župe svetog Jurja mučenika u Starom Pazinu, za pedeset godina u službi orguljaša, za vođenje i uvježbavanje zbara, za podizanje ljepote liturgije i župnog zajedništva.

Misno je slavlje pjevanjem animirao katedralni zbor. Na kraju mise molila se molitva sv. Mauru, sastavljena po uzoru na jednu staru molitvu porečkom patronu, a koja je za ovu prigodu tiskana na prigodnim sličicama i koja će se, prema riječima župnika Lekaja, od sada svakodnevno moliti na kraju mise, kako bi se i na taj način žitelji Poreča još više zbljili sa svetim Maurom. (G. K.)

SVETCI I SVETE OSOBE ISTRE U NOVOM VIJEKU

✉ STANKO JOSIP ŠKUNCA

O. Bonaventura Burba

U franjevačkom samostanu sv. Ane u Kopru živio je početkom 19. st. p. Bonaventura Burba o čijem nam je svetom životu kratak zapis ostavio franjevački povjesničar Donato Fabianich (1808. – 1890.). Fra Bonaventura bio je rodom iz nekog manjeg mjesta u Furlaniji (Friuli), a Fabianich, rodom Pažanin, upoznao ga je u Kopru još kao dječak pitomac. Veli da ga je upućivao u samostanski život i u vježbe kršćanskog i franjevačkog savršenstva. Burba je bio član franjevačke provincije sa sjedištem u Udinama, a kad su francuske vlasti 1810. zatvorile samostan, mjesni ga je biskup postavio za čuvara nekog svetišta i dušobrižnika okolnog puka. Kako je čeznuo za samostanskim životom, nije htio više čekati da se ponovno otvori njegov samostan, nego zamoli upravu Franjevačke provincije sv. Jeronima (Zadar) koja ga primi kao svoga člana i stavi ga u samostan sv. Ane u Kopru. Živio je u strogoj franjevačkoj klužuri u molitvi i meditaciji. Dječaku Fabianichu volio je govoriti o mističnim objavama svetaca koje je po o. Donatu i sam proživiljavao. Još u naponu snage i zdravlja (nel piu' solido stato di salute) predskazao je svoju smrt, a mjesec dana prije govorio je da će umrijeti u osmini blagdana Bezgrešnog začeća Marijina, i stvarno, razboli se i umre trećeg dana devetnice za taj blagdan 2. prosinca 1826. Iz toga se može zaključiti da je zaista imao mistične objave.

Lit. D. Fabianich, *Storia dei frati Minori*, II. Zara 1864., 86.

Biskup Antonio Peteani

Biskup Antonio Peteani, prvi biskup ujedinjene Porečke i Puliske biskupije (1827. – 1857.), nije od Crkve proglašen blaženim, ali je svetački živio. Austrija je, nakon zauzeća Istre i drugih naših krajeva, htjela smanjiti broj biskupija i stvoriti veće crkvene jedinice da bi se povećao ugled biskupa, smanjili crkveni troškovi i da biskupe može lakše nadzirati u svrhu svoje politike. U Istri se planiralo ostaviti samo jednu biskupiju i iz razumljivih razloga ta je čast imala pripasti Poreču jer je Pula tada imala tek nekoliko tisuća stanovnika. Kad su Puljani dočuli da se kani ukinuti njihova drevna biskupija, uložili su snažan zahtjev da se to ne čini pa su crkvene i državne vlasti odlučile dvije biskupije sačuvati u personalnoj uniji, pod jednim biskupom. Za ovo delikatno područje trebalo je naći osobu koja neće povrijediti ni Talijane ni Austrijance. Kocka je pala na Antonija Peteaniju, Furlanu, koji je za porečkog biskupa imenovan 1827., dakle, već prije dekreta o preuređenju biskupijskih granica, koje je uslijedilo 1828. bulom «Locum beati Petri». Ubrzo se pokazalo da je on prava osoba za tu osjetljivu službu. Roden je 1789. u Gorici, gdje je 1814. postao i profesor teologije te bio veoma omiljen zbog svoje učenosti i blage naravi. Za njega kanonik Babudri veli da je «zlatna figura u povijesti porečkih biskupa...» Ovaj jednostavan pontifik «imao je istančan osjećaj za svoje vjernike,

za malog čovjeka i zato omiljen od Porečana koji pamte njegove andeoske kreposti, osobito njegovu izuzetnu ljubav.» (kan. Spilimberg). Iz svoje skromnosti odbio je ponuđenu mu čast metropolite, najprije Gorice, a zatim i Zadra. Svojom dobrotom «dosegao je onu rajsку i ljupku 'foliju', po kojoj je Franjo Asiški postao velik» (Babudri). Spomenimo i njegovu skrb za obnovu Eufrazijane pod vodstvom učena Baljana Pavla Deperisa, župnika porečkog. Poznati rovinjski pisac Giacomo Angelini 1828., prigodom prvog Biskupova posjeta Rovinju, spjevalo je na talijanskom pjesmu od 60 tercina u kojoj uzdiže njegov svjetli lik i njegove kreposti. On «kao dobar pastir hrabro vodi svoje stado, doziva ga, čas kara, čas mazi i štiti od opasnih pandža neprijatelja... Izmoli – nastavlja – Božju naklonost na domovinu moju jer Bog ne uskraćuje ništa onima koji ga žarko mole».

Literatura: *Memoriale di gratitudine a Monsignor Antonio Petani, vescovo di Parenzo e Pola, Trst 1845.*

P. Giandomenico iz Rovinja (1763. – 1819.) bio je jednostavan i ponizan franjevac reformat, neumoran i blag isповједnik, veoma strpljiv u svojoj bolesti koja ga je dokrajčila. Živio je u rodnom gradu Rovinju i umro na glasu svetosti. Njegova su redovnička braća zabilježila da je nad njegovim mrtvim tijelom letjela bijela golubica sve dok nije bio pokopan. Literatura: Timoteo Simpolo, *Storia dei Frati Minori della Provincia Veneta di s. Francesco*, I. i II. Venezia, 1933. i 1939.

Sjećanje na pok. Ciliju Sučić

Na Badnji dan, 24. prosinca o. g., na vršit će se godina dana otkako nas je fizički napustila i Gospodinu se preselila Cilija Sučić iz Pićna. Pok. Cilija bila je dobri duh naše župe. Kaže se da je svatko zamjenjiv. Možda. Za sve ono što je obavljala i što je značila, zamjena joj još uvjek nije pronađena. Ljudi jesu nezamjenjivi jer naš Otac Stvoritelj svakoga je stvorio jedinstvenog i neponovljivog.

Cilija, rođena Belušić, od majke Kate i oca Josipa, rođena je u Čopima, 13. rujna 1936. u župi Pićan, kao jedno od devetoro djece svojih roditelja. Imala je tri sestre i petoricu braće. Iz svojih rodnih Čopa, u vremenu talijanskih vlasti na ovome području, završila je dva razreda osnovne škole. Malo, rekli bismo iz današnje perspektive, ali svojim je životom pokazala da je to bilo i više nego dovoljno za životne ispite, od kojih su najvažniji odnos prema Bogu Ocu Stvoritelju i prema ljudima oko sebe.

Pok. Cilija udala se s devetnaest godina za Franju Sučića i otada je sav svoj životni vijek na Zemlji provela u Pićnu. S dvadeset je godina rodila svoju prvu kćer, Biserku, a s trideset sedam Boženu. Iako joj je suprug bio aktivan i zaposlen u komunističkoj organizaciji, svoju je dječu krstila po rođenju i odgajala ih u vjeri u Isusa Krista. Obudovjela je s četrdeset i pet godina i otada, pa već i malo prije

toga, počela je svojim radom služiti za potrebe crkava i Crkve u Pićnu i župnoga stana. Najprije je, dok je na službi bio vlc. Milan Mužina, 1983. počela mesti oko glavne župne crkve i oko crkve sv. Roka, a kasnije, po dolasku na župu vlc. Antuna Kurelovića, 1992. počela je obavljati službu zvonjenja. Godine 1993. potpuno je preuzeila rad sakristanke, uređivanja crkve sv. Roka za pogrebne obrede, upisivanja narudžbi sv. misa, odazivala se uvijek i svakome na telefonske pozive za razne upite, počevši od pitanja tko je umro pa do informacija za koga je misa ovaj tjedan. Uz to, kuhalala je župniku, čistila kuhinju, glačala rublje i prala i glačala sve crkveno ruho. Njezini ručkovi za župnika nikad nisu kasnili. Naravno da je bila nazočna i sudjelovala u svakoj sv. misi. Bila je tiha, skromna i samozatajna. Iza sebe je ostavila, uz kćeri, tri unuka i tri prauku. Kako svoje, tako je pomagala i čuvala djecu i drugima, a odraslima, bolesnima u krevetu ili nemoćnima raznosiла je poštu, novine, kruh. Sa susjedom kojoj je umro suprug godinama je spavala i pravila joj društvo, tješći je u tuzi i usamljenosti, a iako je i sama bila u takvoj situaciji. Gospoda Cilija je ipak bila i žena svog vremena. Kažu da je bila „prava majstorica“ s tehnikom pa se lako i umješno služila i mobitelom i daljinskim upravljačem televizora i zna-

lački si je dala snimiti televizijsku emisiju koju ne bi stigla pogledati u vrijeme emitiranja. Da je napamet znala raspored svih tjednih misa, ali i dulje, to smo se više puta uvjerili. A umjela je i zvoniti na način koji to prilike zahtijevaju, pa tako drukčije za sv. misu, a drukčije za umrle, pa za muškarce ili žene, za one koji su iz Pićna ili izvan „grada“, za najavu blagdانا, za jutarnje ili večernje pozdravljenje Blaženoj Djevici Mariji i Angelus u podne. Dulje se vrijeme borila s dijabetesom i povišenim tlakom. Jače je bolovala od kolovoza do Badnjega dana u prosincu 2013. kada ju je Gospodin naš Isus Krist pozvao k sebi. Rekla mi je njezina kći da je primijetila da se njezina mama ne želi više boriti s bolešću kad je shvatila da više ne može služiti ljudima (u raznim pozivima) ni Bogu u crkvi. Danas sakristanske poslove u našoj župi obavlja gospodin Antun Žgaljardić, ali poslovi u župnoj kući još uvjek nisu dobili svojega izvršitelja. Još mi se učini da će negdje iz kuhinje ili smočnice tiho i nečujno, u nekoj tamnijoj boji odjeće izići gospođa Cilija. Nedostaje nama naša dobra Cilija, naš dobar duh župe, ali uzdamo se u Gospodina i u Njegovo beskrajno milosrđe da ona sada Njemu obavlja sakristanske poslove i da ima vremena i za odmor u Njegovu ugodnom domu. Pokoj joj vječni daruj, Gospodine! (Davorka Smoković)

MISE ZADUŠNICE ZA FRANJU TUĐMANA

Zmajski stol Pazin, Družbe braća hrvatskog zmaja, ove je godine u Fažani 6. prosinca organizirao spomen-misu povodom obilježavanja 15. obljetnice smrti prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana. Žalobnu je misu, u župnoj crkvi, predvodio mons. Ivan Milovan uz asistenciju župnika, vlc. Ilije Jakovljevića. Misi je te večeri pribivao velik broj vjernika koji su pridošli i iz obližnjih mjesta, kako bi zahvalili tom velikom čovjeku i državniku i molili za njega. Među mnoštvom se našao i prof. dr. Zdravko Tomac, potpredsjednik hrvatske ratne vlade s početka devedesetih godina i jedan od najvećih promicatelja istine o liku i djelu pokojnog predsjednika Tuđmana. Namjera pokretača ove spomen-mise jest ta da se i u Istri pokrene, na prigodan i objektivan način, proces vrednovanja Tuđmana i njegove ere u Istri, s obzirom na nepodnošljivo dugo razdoblje prešućivanja i iskriviljavanja njegove pozitivne uloge i politike. Povodom ove obljetnice, ali i uz 25. obljetnicu pobjede višestranačja i demokracije u Hrvatskoj, pokrenut će se u dolazećoj godini više akcija i javnih nastupa na temu Tuđmana i Istre, rekli su nam organizatori. Kako pokazuju i ispitivanja javnog mnijenja, pokojni predsjednik uživa veliko poštovanje u narodu i daleko u tome nadmašuje sve kasnije predsjednike i premijere Vlade pa nema razloga da se i Istra ne oslobođi negativne promidžbe i povjesnih falsifikata kojima se okrivljava i blatio dr. Tuđman. Tradicionalna je misa zadušnica za Franju Tuđmana održana i u župnoj crkvi u Pazinu 12. prosinca. Organizator je bila tamošnja gradska organizacija Hrvatske demokratske zajednice. Na misi se okupio veći broj građana i štovatelja prvog hrvatskog predsjednika. Među pukom se mogla čuti ideja pokretanja davanja imena jednom značajnom trgu ili ulici u Pazinu po imenu dr. Franje Tuđmana te podizanja spomen-obilježja njegovu liku i djelu.(mas)

I. nagrada Josipu - Pinu Klariću iz Gračića

Usubotu 6. prosinca 2014. u velikoj dvorani Hrvatskoga doma u Križevcima održana je završna svečanost 6. Susreta hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“. Riječ je o književnom natječaju čiji je cilj potaknuti stvaranje duhovne književnosti protkane kršćanskim vrednotama. Natječaj je bio otvoren od 15. svibnja do 15. kolovoza 2014., a ove su godine organizatori predložili da tema u užem smislu bude domoljublje. Autori su svoje stvaralačko nadahnuće mogli pretočiti u sljedeće žanrove: poeziju, priču, putopis, eseji i monodramu. Najuspješniji radovi bili su nagrađeni i javno izvedeni, a širi izbor radova tiskan u zborniku *Dar Domovine*. Tako je u žanru poezije prva nagrada dodijeljena Josipu Klariću iz Gračića za pjesmu „Moja domovina“, ispjevanoj na gračaškoj cakavici. Ova mu je nagrada od izuzetne važnosti jer su Stručno ocjenjivačko povjerenstvo i ove godine činili sljedeći stručnjaci: dr. sc. Vladimir Lončarević (predsjednik), mr. sc. Božidar Petrač te svećenik i književnik Drago Bosnar.

Klarić je napisao mnogobrojne duhovne pjesme, od kojih su mu četiri tiskane ove godine u sljedećim zbornicima: *Josip Ozimec* (pjesma „Bože“), *Srce Isusa i Marije* (pjesma „Raduj se, Majko“), *Svim na Zemlji mir veselje* (pjesma „Molitva me domisli“), te u već spomenutom *Daru Domovine*. Godine 2013. u vjersko informativno-kulturnom listu *Ladonja* tiskana mu je prigodna pjesma „Blaženi Miroslave“. Autoru je ova godina bila izuzetno plodna jer je sudjelovao na deset književnih natječaja, od kojih su na čak devet njegove pjesme uvrštenе u zbornike. Time je postao jedan od najuspješnijih istarskih pjesnika. (L)

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN

- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponедјeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE

- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:04

SUSRET S IZVOROM

- komentar nedjeljnog Evandelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radioistra.hr

fotocentar PAZIN
DIGITAL FOTO - VIDEO STUDIO

Moja domovina

Sako drievo, lis i tráva zelienna
Suhe grane, grota na grote
Va srcu mojen i tvojen
Va moje kuće njihof je dom;
Saka grota i ravnica
Saki brescić i njivica
Saki gradić i kućica
Va mojie duše je domaćica.

Naše muore, brodi i bárcice
Izvori, sáve, školjići i potoki
Škuro i blávo nebo
Sunce, mesec i zvezde
Ki nan domovino osvetljujo
Za srce moje so čapani –
Se nan je to ot Boga darovano.

Naša je domovina spunjena lepotom života
Srce me obliguje da je cuvan
Z molitvon da je veće zlo ne tradi;
Neuki ljudi ki za molitvo ne znajo
Domovino maste kako da je sa ot blata.
Domovina ni samo ono ca oci vide
Duh va njuoj je oni ki domovino obogaćuje

Vera va Boga, čas i poštienje.

Josip Pino Klarić

PREDSTAVLJENA KNJIGA „Rudolf Zafran i vjerski život župe Žminj (1946. - 1963.)“

ŽMINJ U nedjelju 30. studenoga 2014. u žminjskoj župnoj crkvi sv. Mihovila predstavljena je knjiga „Rudolf Zafran i vjerski život župe Žminj (1946. – 1963.)“ o nekadašnjem dugogodišnjem žminjskom župniku. Nakon uvodnog obraćanja sadašnjeg župnika vlč. Jordana Rovisa, o knjizi su govorili: recenzent dr. sc. Stipan Trogrlić, tehnički urednik Neven Udovičić te autor, dr. sc. Elvis Orbanić. Predstavljanju je nazočio biskup u miru mons. Ivan Milovan, kancelar Biskupije preč. Sergije Jelenić, svećenici rodom iz Žminja, kao i sadašnji i bivši župnici obližnjih župa, rodbina vlč. Zafrana, predstavnik župe Slavina u Sloveniji, predstavnik Biskupijskog arhiva u Kopru, Žminjci i prijatelji Žminja, koji su ispunili župnu crkvu sv. Mihovila.

Knjiga započinje citatom iz knjige „Godine nade“ autora Ante Dabe, dugogodišnjeg liječnika u Žminju, koji donosi pojedine protucrkvene i protuvjerske dogodovštine u Žminju 50-ih i 60-ih godina, napomenuo je dr. Trogrlić. Uvod knjige donosi kratak pregled položaja župe Žminj u kontekstu crkveno-administrativnih promjena u Istri, od prvog spomena te župe u 12. stoljeću pa do 1977. godine kada je Istra dobila današnji crkveno-pravni ustroj.

Rudolf Zafran, Slovenac, kao mlado-misnik imenovan je kapelanom u Svetom Mateju – Ceru na blagdan Velike Gospe 1940. godine, 1946. postaje upraviteljem žminjske župe, a 1953. župnik. Ono što je kao mlad kapelan postavio za prioritet

svoga rada – čovjeka, ostalo je tako tijekom svih 17 godina koliko je proveo u Žminju. Zafran je proživio i preživio njemačku ofanzivu u Istri 1943. čije su posljedice u Žminju bile tako tragične kao rijetko gdje drugdje u Istri, naglasio je prof. Trogrlić. Župnik se posve predao duhovnom i materijalnom pomaganju potrebitima, ne zanemarivši pritom ni postupnu obnovu teško oštećene župne crkve i drugih sakralnih objekata te do temelja srušene župne kuće. Nakon obnove uslijedilo je za Crkvu teško vrijeme poraća, no mudrim djelovanjem župnika Zafrana, unatoč mnogim zabranama, župna zajednica izrasta u aktivnu i dinamičnu sredinu, koja se osim brojnošću sakramenata i izuzetno aktivnim vjerskim životom te postojanjem više vjerskih udruženja može podižiti i s više duhovnih zvanja stasalih u vrijeme vlč. Zafrana. Dr. Trogrlić je naveo još mnogo podataka i specifičnosti iz vjerskog života Žminja u to vrijeme. Neven Udovičić, autor grafičkog oblikovanja, ukratko je iznio glavne tehničke značajke te knjige, koja ima 94 stranice i, s obzirom da je autor renomirani povjesničar, čak 335 bilježaka. Knjiga donosi tri zanimljiva priloga: popis župnika od 1690. do danas, kronologiju važnijih događaja u župi, pregled zemljišta svih beneficija župe Žminj prije i nakon agrarne reforme te popis vrela i literature. U knjigu su ušla sjećanja 21 kazivača koje je autor sakupljaо tijekom pola godine, arhivsko gradivo dolazi iz 11 arhivskih ustanova, a u popisu je

literature navedeno čak 69 bibliografskih jedinica i 4 internetska izvora. Osim sažeta životopisa vlč. Zafrana knjiga donosi i faksimil Zafranova pisma iz Slavine, njegove nove župe, biskupu Nežiću.

Nakon uvodnih pozdrava dr. Orbanić je ukratko izložio okolnosti koje su dovelo do ideje realizacije knjige. Sve je započelo Orbanićevim izlaganjem o župniku Zafranu prigodom Pazinskog memorijala 2013., a zatim su se okolnosti posložile u prilog projektu. Konzultirana arhivska građa u Državnom arhivu u Pazinu i Biskupijskom arhivu u Poreču bila je nedostatna, a u tom su se trenut dragocjenima pokazala druga vrela memorije, Žminjci koji su poznavali Zafrana, a srećom, još je mnogo onih koji ga pamte.

Nakon zahvala Općini Žminj i načelniku Marku Križmanu na iskazanoj potpori, autor je naglasio doprinos svakoga člana uredničkog vijeća.

„Vlč. Rudolf Zafran ostavio je iza sebe dubok trag osvijedočenog kršćanskog života. Bio je svećenik, Kristov pastir i čovjek humanist. Njegovo svećeničko poslanje nije završavalo na vratima sakristije; Zafran je na izlaznom pragu Sv. Mihovila Arkandela postavio dvotočku svoga dje-lovanja, o čemu ova knjižica ponešto besjedi“, nadahnuto je zaključio autor predstavljanje knjige, ali nadasve vlč. Zafrana. Predstavljanje je prigodnim nastupom uzveličao žminjski Župni zbor sv. Mihovila pod ravnateljem dirigentice Tine Galant. (G. Krizman)

NOVA IZDANJA U KNUJIŽARAMA

„JOSIP TURČINOVIC“ d.o.o. Pazin

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin,

narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

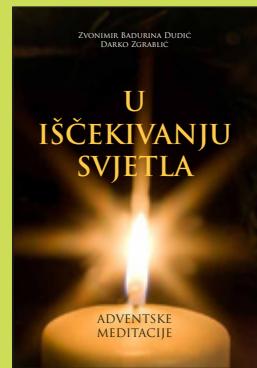
PULA, Dantev trg 1, tel. 052/ 216 498

POREČ, Eufrazijeva 22, 52440, Tel: 052 451 784

Zvonimir Badurina Dudić, Darko Zgrablić:

U IŠČEKIVANJU SVJETLA (ADVENTSKE MEDITACIJE)

„... „U iščekivanju svjetla“ skup je adventskih meditacija koje nam poklanjaju dvojica svećenika, Zvonimir Badurina Dudić i Darko Zgrablić. Ovaj njihov rad ugodno nas podsjeća na njihov korizmeni poklon u obliku razmatranja Križnoga puta koji su zajedno sa svojim kolegom vlc. Mladenom Matikom izdali u korizmi 2014. godine. I jedno i drugo djelo stilski se, grafički i sadržajno skladno podudaraju te predstavljaju vrlo vrijedno i korisno štivo u liturgijski jakim vremenima došašća i korizme, kako za svećenike, tako i za vjernike laike koji ozbiljno i intenzivno žele proživjeti liturgijska otajstva Kristova života.“ (dr. Richard Pavlić, Uvodna riječ)

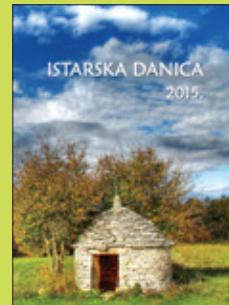
Elvis Orbanić: RUDOLF ZAFRAN I VJERSKI ŽIVOT ŽUPE ŽMINJ

„... Riječ je o historiografskom, stručnom djelu koje nas na čitljiv način uvodi u ne tako davnu prošlost kada je za crkvenog čovjeka-svećenika i čovjeka Crkve – laika bilo u društvenom smislu počesto neugodno, a ponekad i opasno, očitovati se Kristovim sljedbenikom. Zahvaljujem doc. dr. sc. Elvisu Orbaniću, autoru publikacije o župniku Zafranu, na trudu i zauzetosti te želim da ova knjižica bude poticaj za nova istraživanja. Neka ovo izdanje bude u spomen pretcima koji su nam vjeru prenijeli, ali i poticaj suvremenicima na životvornije naslijedovanje Isusova spasiteljskog nauka.“ (Jordan Rovis, župnik, Predgovor, Žminj, rujan 2014.)

Davorka Smoković: ANĐEO NA BICIKLU

U Svetoj Katarini – župa Pićan, u subotu, 13. prosinca 2014. godine, u sportskoj dvorani osnovne škole održano je, s početkom u 18 sati, predstavljanje nove knjige pjesama Davorka Smoković „Anđeo na biciklu“. Druga je to njezina objavljena zbirka pjesama u nepunih godinu dana. Ova zbirka pjesama namijenjena je djeci i svima onima koji uspiju u sebi otkriti dijete. Knjiga je vrlo lijepo uređena, a tekstovi su popraćeni mnogim dječjim crtežima – sve u boji. Tako jednostavno, lijepo, poučno... Predstavljanje knjige pjesama vodila je gospожa Gordana Jeromela – Kaić, ravnateljica Istarskog narodnog kazališta u Puli vrlo lijepo, ležerno i zanimljivo prisjećajući se svoga djetinjstva u Svetoj Katarini koje je provodila s Davorkom Smoković. Pročitala je i više pjesama iz nove zbirke, neke i na dijalektu. Zatim je o novoj knjizi govorio vlc. Anton Suljić koji je napisao i recenziju. Pri kraju predstavljanja kratko je govorila i gospожa Davorka Smoković, koja je najprije zahvalila Bogu za sve, zatim mons. Draženu Kutleši, porečkom i pulskom biskupu i Biskupiji za svesrdnu pomoć, župniku, recenzentima, izdavaču „Josip Turčinović“ iz Pazina, svima koji su sudjelovali na pripremi knjige, voditeljici i dvjema mlađim djevojkama koje su svojim lijepim pjevanjem i sviranjem obradovale sve prisutne. Započele su adventskom pjesmom i svi prisutni uključili su se u pjevanje. I vlc. Anton Suljić otpjevao je dvije skladbe uz pratnju gitare. Školska sportska dvorana u Sv. Katarini bila je ispunjena mnogim gostima, prijateljima, mještanima. Uistinu, lijep događaj i za manje mjesto. Druženje se i nakon službenog dijela još dugo nastavilo uz prigodni domjenak, pjesmu, svirku, časkanje.

ISTARSKA DANICA

